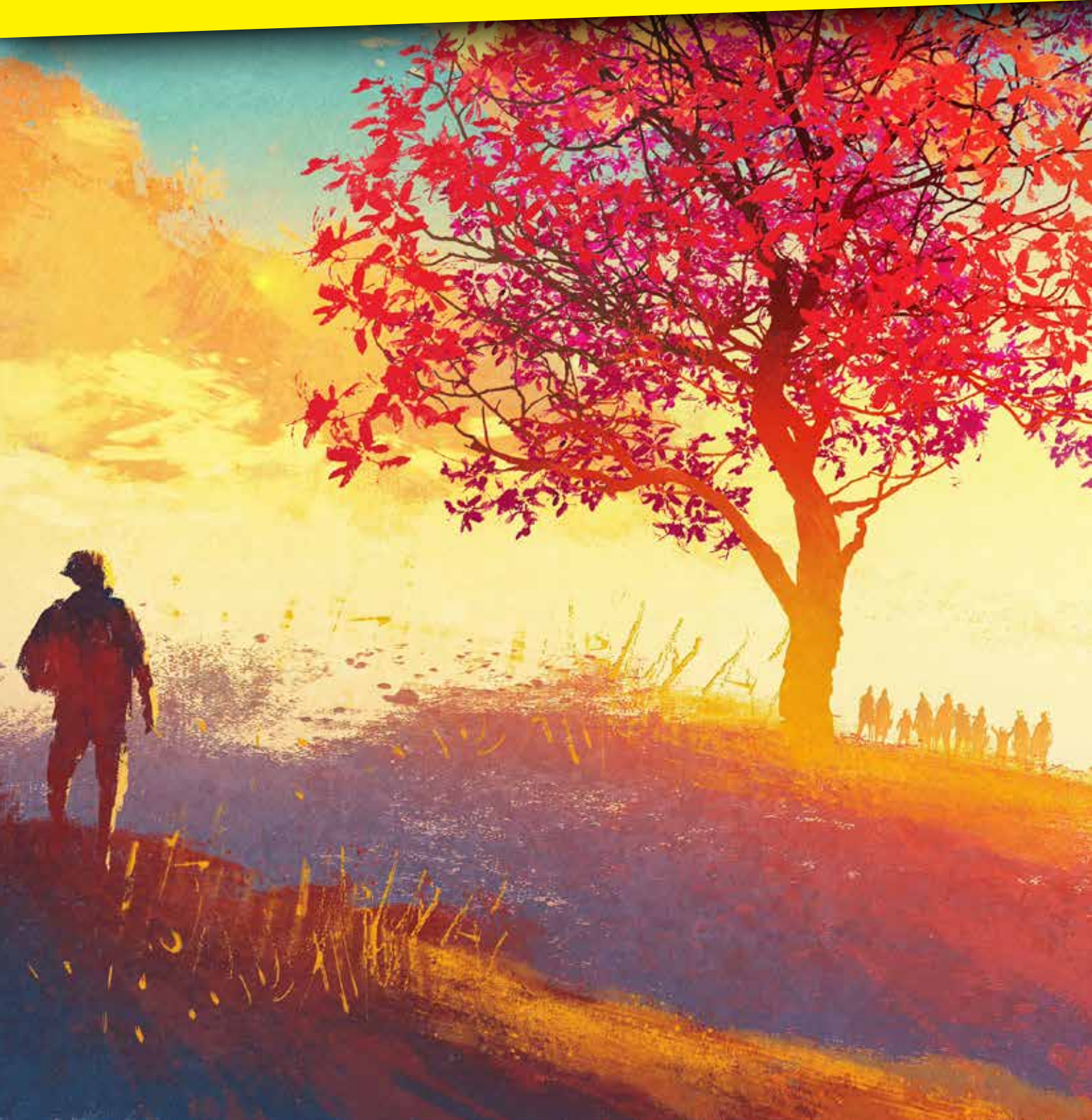

חליצת נעליים ב-50\$

לקראת שובת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 180

פנינים לפרשת בלק

בשנים מאוחרות יותר, כאשר הציבור הענק החל לגדוש את הבית, הוכר הצורך בייעוד חדר לאבא, שיוכל ללמוד בו באין מפריע. לשם כך צורפה לדירה יחידת דיור קטנה בת שני חדרים, מן הקומה שמעל. אמא סירבה להכיר בה כחלק מביתה. והיא חזרה ואמרה: "גידלתי את כל ילדי בשני חדרים, מדוע אני זקוקה עתה ליותר מכך?" משום כך היא עצמה כמעט שלא עלתה לקומה השנייה

בתו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א מספרת על ההסתפקות במועט בביתם

"מה טובו אהליך יעקב" (במדבר כ"ה, ה')

על דלתה של אמא התדפקו בנות סמינר ובקשתן בפיהן: "באנו לראיין את הרבנית על 'הסתפקות במועט'". אמא היתה אובדת עצות. מעודה לא סירבה לשום פונה, ולכל בקשה נענתה בשמחה, אך כעת לא היה בידה לסייע להן; היא משכה בכתפיה והגיבה בצער: "אני יכולה לדבר בשבח ההסתפקות במועט, אולם לא אוכל לדבר מנסיוני האישי - אני לא התנסיתי בכך; תמיד היה לי די והותר!"
הנערות יצאו מרוצות - הראיון היה קצר, אך מושלם!

'אל המנוחה ואל הנחלה', היתה הדירה קטנה ביותר ולא הכילה אלא שני חדרים, הול כניסה ומטבח צר. חדר אחד שימש כחדר הורים, והשני - ליתר צורכי בני הבית. חדר זה הוא לימודו של אבא, הנקרא 'חדר הספרים' וארונות הנושאים עליהם משא של אלפי ספרי קודש, אהוביו של אבא, מציפים אותו מכל עבריו. בילדותנו ישנו כולנו במיטות או בארגזי המיטות שבחדר הספרים, כשלצדנו אבא יושב ולומד, כותב את ספריו הרבים, לומד עם חברותא, משיב

אמנם היה לאמא 'די והותר', אבל ה'די והותר' הזה הצטמצם במעט שבמעט... אמא לא היתה זקוקה לכלום. כל מה שמעבר לכלום - נכנס אצלה בגדר של מותרות, אשר מהם ברחו כמפני אש. כל שנותיה של אמא עברו עליה בדירות קטנטנות, מצוידות בריהוט מינימלי. בשנות נישואיהם הראשונות חלקו אבא ואמא דירות משותפות עם דיירים נוספים. גם כשעברו לדירתם הנוכחית והגיעו

על שאלות של נכנסים ויוצאים...

גם המטבח היה קטן מאוד, עד כי יכלו להצטופף בו כשלושה אנשים בלבד. פעם נשאל אבא מדוע לא השאיר בו 'אמה על אמה' בלתי מסוידת זכר לחורבן. (אבא נוהג להשאיר 'אמה על אמה' בכל החדרים. אלא שמקום ה'זכר לחורבן' במטבח נמצא מאחורי הארון, והשואל לא ראהו.) הוא השיב בחיך, שהמטבח אינו מחויב בכך מפאת קוטנו... (על פי ההלכה אין צורך להשאיר זכר לחורבן, אלא בחדר שיש בו ד' אמות על ד' אמות.)

'טוב לי פה ככה'

אם ניתן היה לחשוב שהדירה הקטנה היתה ברירת מחדל שנכפתה על אבא ואמא בעת שתרו אחר מקום מגורים, באו השנים המאוחרות והוכיחו כי אין הדבר כן: כאשר התפרסמו אבא ואמא בכל רחבי תבל, באו רבים והתחננו בפני אמא לסייע בידה ולהרחיב את הדירה. אמא תמיד סירבה. יהודי אמריקאי עשיר ביקר פעם בביתנו ונדהם למראה הפשטות שזעקה מכל עבר. הוא לא יכול היה להשלים עם העובדה כי הרב והרבנית מתגוררים בדירה שכזו והציע לאמא לשפץ את הבית על חשבוננו. אולם אמא התנגדה בתוקף: "אני רוצה את הבית שלי דווקא כך, פשוט ונעים. אינני חפצה בבית יפה יותר. טוב לי פה ככה".

משהחל אבא מדפיס את חיבוריו הרבים. מילאו הספרים את החדרים, עד שכמעט לא יכלו ללכת מבלי להיתקל בהם. רבי יצחק שוורץ, קרוב משפחה של אבא, ביקש מאבא שיאפשר לו להרחיב מעט את המבוא הצר הסמוך לפתח כדי שניתן יהיה להניח שם את חבילות הספרים. המצב אילץ את אבא ואמא להיענות להצעתו, וכך נוצרה מרפסת הכניסה, ששימשה אף כסוכה, ועם השנים גם לחדר המתנה לקבלת הקהל על ידי אמא.

בשנים מאוחרות יותר, כאשר הציבור הענק החל לגדוש את הבית, הוכר הצורך בייעוד חדר לאבא, שיוכל ללמוד בו באין מפריע. לשם כך צורפה לדירה יחידת דיור קטנה בת שני חדרים, מן הקומה שמעל. והנה, למרות הנחיצות שבדבר, סירבה אמא להכיר בה כחלק מביתה. היא חזרה ואמרה: "גידלתי את כל ילדי בשני חדרים, מדוע אני זקוקה עתה ליותר מכך? הרי בשבילי תוספת זו היא מותרות ממש!" משום כך היא עצמה לא השתמשה בחדרים אלו, ואף כמעט שלא עלתה לקומה השנייה. כיום משמש חדר אחד בקומה השנייה ללימודו של אבא, וחדר נוסף כמחסן לספרים שחיבר.

תמיד באווירה של נופש

אמא היתה אומרת: "אינני רוצה חיי נוחות ורווחה בעולם הזה שהרי הדבר בא על חשבון העולם הבא". פעם אמרה לגברת לדרמן, כי מקנאה היא בעולם הבא שלה; יכולה הייתה לחיות ברחובות, ולמרות זאת בחרה לחיות בצמצום...

אמא לא הבינה לשם מה אנשים נוסעים לנופש. מושגים כמו 'החלפת אווירה' 'התרעננות', 'ציאה מן השגרה', היו זרים לה. פעם ניסו בני הבית להסביר לה את 'מהותו של הנופש', אולם הדבר לא

פעם ניסו בני הבית להסביר לה את 'מהותו של הנופש', אולם הדבר לא עלה בידם... היא התפלאה מדוע לאנשים כל כך 'רע' בביתם

עלה בידם... היא התפלאה מדוע לאנשים כל כך 'רע' בביתם, עד שהם מעדיפים להיטלטל למרחקים, להידחק בדירה שאין רגילים אליה, לבשל במטבח זר, וכהנה וכהנה. ידענו כי לאמא טוב בביתה הקטן, במטבחה הזעיר, והיא חיה כל העת באווירה של נופש... (אמנם היו שנים ספורות שבהן נסעו אבא ואמא לנפוש בצפת כדי שאבא יוכל לכתוב את ספרו ברציפות בלי הפרעות. ואכן אבא הספיק בשבוע אחד מה שבבני ברק אך לו חודש שלם. הוא כתב שם את ספרו 'דרך אמונה')

יחד עם זאת כדרכה של אמא, כאשר באה גיסי וסיפרה לה בבושה כי היא נוסעת לנופש, היתה אמא מאושרת: "איזה יופי! כמה טוב! מגיע לך לנוח ולהתרענן! הנה סכום כסף שיהיה לך להוצאות..."

מטבח מינימלי וכיסאות רעועים

הפשטות בבית התבטאה בתחומים רבים, גם באלו שנראה לנו כי בלעדיהם אי אפשר לחיות'. אבל אמא יכלה גם יכלה:

המטבח היה מרוהט במינימום שבמינימום והכלים בהתאם. אמא לא אהבה להכניס למטבח כלים חדשים. בתקופות מסוימות היו הצלחות שאריות שנותרו מסטים שונים, כאשר כל צלחת בדוגמא שונה... לאחר חתונתה, כשעבדה אמא אצל הרב נחום יואל הלפרין, רצה הרב נחום יואל להעניק לזוג הצעיר מתנה - כלים חדשים לפסח, אולם אמא סירבה: "אינני צריכה!" מה עשה? - העניק מתנות זהות לכל העובדים, ואז נעתרה אמא לקבל את המתנה.

גם פמוטות השבת היו צירוף של כמה סוגים, כוסות לשתייה היו רק מפלסטיק, וגם הכיסאות היו (ועדיין) שונים זה מזה. סיפר אחד הנכדים: "בילדותי הייתי מרבה להגיע לסבא וסבתא, לאכול עמם את סעודת השבת. באופן קבוע הייתי מגלה את עצמי יושב על כיסא רעוע. 'מדוע תמיד יוצא לי הכסא השבור?' שאלתי. השיבו לי הנוכחים בחיך: 'כאן כל הכסאות רעועים'..."

כלי כלי וסיפורו...

מיותר לציין כי המקרה בביתנו לא מ'יד ראשונה'. במשך שנים רבות

מעשה שהיה בזוג בעלי תשובה שתרמו הון עתק להקמת ארון קודש מפואר, לאחר שההיכל נקבע כבר על מקומו, התברר שבעלי הנגריה וכל צוות העובדים שעשה את הארון משתייכים לכת מסיונרית מסוכנת. מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל אמר לנו שאכן מדובר בפגם רציני, 'אבל אתן עצה כיצד לפתור את העניין'

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על 'כתרי התורה'

"ותנשא מלכתו" (במדבר כ"ד, ז')

הרב שליט"א הזכיר שאלה שהציג בפני מרן הגאב"ד דזכרון מאיר זצ"ל. מעשה שהיה בבעל ואישה בעלי תשובה שתרמו הון עתק להקמת ארון קודש מפואר באחד מבתי הכנסת. לאחר שההיכל נקבע כבר על מקומו, והכל עמד על מקומו בשלום, התברר שבעלי הנגריה וכל צוות העובדים שעשה את הארון משתייכים לכת מסיונרית מסוכנת, המסיתים ומדיחים את כלל ישראל, ומעבירים יהודים רבים על דתם ודעתם.

בני הזוג נחרדו מאד, ובאו לשאול מה לעשות עם ארון הקודש, והאם ניתן להשאירו בבית הכנסת, או שמא צריך לנתצו ולשורפו כליל. מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל אמר לנו שאכן מדובר בפגם רציני, 'אבל אתן עצה כיצד לפתור את העניין', אמר.

אין דבר חמור יותר בהיכל ה' יותר מאתנן ומחיר-כלב, אמר הגאב"ד, ולמרות זאת אומרת הגמרא במסכת תמורה (ל' ב') 'הם ולא שינויהן', דהיינו שאם שינה את האתנן ומחיר הכלב והביא אותם בשינויהן, מותר.

לכן, גם במקרה זה, ציין מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל, אפשר לשנות ממעשי-ידיהם של המסיונרים הללו, ואז יהיה מותר להשאיר את ארון הקודש על תילו.

המשכתי לשאול, ציין הגר"י זילברשטיין, איזה שינוי הגאב"ד מציע לעשות בארון, ומרן זצ"ל אמר לשנות את גב הארון ולעשות ממנו כתר.

'מה חדש בבני ברק?'

כמה ימים לאחר מכן הייתי אצל מו"ח מרן הגר"י ש אלישיב זצ"ל, וכששאלני 'מה חדש בבני ברק' (והתכוון איזה פסקים חדשים שמענו בבית מרן הגר"ש וואזנר), סיפרתי לו על השאלה של בני הזוג, ועל תשובתו של מרן, וגם על העצה שנתן להפוך את גב-הארון לכתר.

מרן הגר"י ש נהנה מאד מהדברים, ואמר שהגר"ש וואזנר נתן את עצתו זו על פי דברי הגמרא במסכת עבודה זרה (מ"ד א') המספרת שבשעה שהכתירו את דוד למלך, הלבישוהו בכתר שהיה נתון בראשה של עבודה זרה, כמו שכתוב (שמואל ב', י"ב ל') 'ויקה את עטרת מלכם מעל ראשו'. וקבלה היתה בידם שמי שהכתר הולמו,

הוא הראוי להיות מלך על ישראל.

וכלם שואלים, מה ראו על ככה לקחת את כתר של עבודה זרה ולתיתו בראשו של דוד? והסביר מו"ח הגר"י ש אלישיב, שזה התיקון הגדול ביותר שאפשר לעשות בעולם; לקחת את העבודה הזרה ולהשתמש בה לדברי קדושה.

ולכן גם במקרה של ארון הקודש, אמר מרן הגר"ש וואזנר, אפשר לקחת את הגב שיוצר על ידי המסיונרים ולהופכו לכתר תורה.

רבי ברוך-בער הלם באגרופים ובמקלות בראשי השודדים

ואם דיברנו על כתר תורה, נספר דבר מופלא על מי שזכה בכתר תורה ושיעבד את כל כוחותיו למען התורה, והוכיח שכבודה כל-כך יקר בעיניו עד שהוא יכול להיאבק, גם בגיל זקנה, עם שודדים, המנסים לחלל את התורה.

בספר 'הצדיק פלא', המתאר את תולדותיו של רבי יהודה זרחיה סגל זצ"ל, מסופר, שאביו, רבי שפטיה זצ"ל, למד בתקופה מסוימת אצל מרן רבי ברוך-בער בקמניץ, ובספר מופיע סיפור מופלא עד מאד שהתרחש בעת הפרעות בעיר קערמאנצ'אג.

ראיתי, מספר רבי שפטיה, את מורי-ורבי בעל ה"ברכת שמואל", כאשר פורעים מוסתים התפרצו לביתו כדי לחמוס ממון ונפשות,

על הדרך הוצרך לעבור ב'ער' קטן והוא מקום שרבים חוששים מעבור שם בלילה, אך בלית ברירה עבר שם במהירות, ו... אשר יגור בא לו, כמה 'שחורים' נטפלו אליו וכמעט רצחוהו נפש, ולא ניצל אלא בנס גדול, כי בהפילם אותו ארצה החל המכשיר לצפצף בחזקה, מיד נפלה עליהם אימתה ופחד, בחשבם שהמכשיר הלז מזעיק אליו הצלה, והוא מודיע לשוטרים איה מקומו בזה הרגע... ומיד נסו מן המקום במנוסת חרב, ובכך ניצול ממוות לחיים, ונמצא שצרת ה'סוכר' הצילתו ממוות לחיים

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על נפלאות דרכי ד'

ו'יגל ה' את עיני בלעם" (במדבר כ"ב, ל"א)

בפרשתן (כב לא), 'ויגל ה' את עיני... הנה רבות מצינו בדברי חז"ל ובקורות הימים ענין זה של 'ויגל ה' - כי אדם המהלך בזה העולם אינו רואה את הנעשה לפניו, אף דברים ההווים במציאות, עד שהקב"ה 'פוקח עיוורים' - פותח עיניו והכל נגלה לפניו, כיו"ב מצינו גבי פרנסתו של אדם וכביאורו של הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע בפרשת חוקת (תרנ"ט ד"ה בפסוק) במה שציווה הקב"ה את משה 'ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו' (כ ח), על פי מה שפירש הרה"ק החידושי הרי"ם ז"ע מה דאיתא במדרש (בר"ר נג יד) 'אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם מן הכא (בראשית כא יט) ויפקח אלוקים את עיניה'

וז"ל: 'וכי לעולם כל הנצרך לכל בריה מוכן בכל מקום ובכל עת רק שמוסתר מעין הגשמי, וכשהקב"ה מאיר עיניו רואה שהכל לפניו'. וזה היה רצונו ית' באומרו 'ודברתם אל הסלע', שיפקחו עיני בני ישראל ויראו כי המים מוכנים להם מכבר בסלע.

סיפר הרה"ק ה'דברי שמואל' ז"ע, כי פעם דרש ה'אור החיים' הק' לפני אנשי קהילתו, ובדבריו הציע להם להיות מתלמידי רבי מאיר האומר (אבות ד יב) 'הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה', ומעתה יעסקו בעסקיהם ובמסחרם רק בשלושת ימים הראשונים שבשבוע, ובשאר הימים יעסקו רק בתורה, והוסיף להבטיחם כי הוא ערב בדבר שפרנסתם שהורגלו בה לא תמעט ולא יחושו כל מחסור.

ואכן, כל בני העיר יחדיו שמעו בקולו ועשו כדבריו, וממילא נשתנו למעליותא כל אורח חייהם. בתוך שבועות אחדים הורגלו גם אלו שעמדו עמם בקשרי מסחר ומלאכה, שאין להם עסק ודיבור עמם מליל רביעי בשבת ועד ראשון בשבת, ומאז שרתה הברכה במעשיהם ולא חסרו מאומה מקצבת פרנסתם, אף שקיצרו הרבה

בזמני עסקיהם.

כך נמשך הדבר כמה שנים, עד שיצא ה'אור החיים' הק' ממקומו ללכת לארץ ישראל, ופנה זיווה של מרוקו. מאז גבר יצרם אט אט, והחלו להטיל ספקות באמונתם התמה, שמיעוט עסק אינו מפחית מרווחיו, עד שנשתכחה מהם ה'קבלה טובה' שקיבלו על עצמם בעוד רבה בעירם, ושבנו לנהל עסקיהם בכל ימי המעשה. אפס, הם סברו שבכך יכפילו את הכנסתם, אך למעשה גילו שאדרבה, לא נוספה פרוטה אחת לכיסם, ועם כל עמלם הגדול לא השיגו דבר. וראו עין בעין שצדקו דברי רבם ופרנסה הקצובה לאדם מן השמים אינה תלויה במשך עמלו (מסוד שיח חסידים).

כתב הרד"ק על הפסוק (תהילים קמה יז) 'צדיק ה' בכל דרכיו', שענינו הרואות שבעלי חיים טורפים זה את זה וכגון חתול טורף את העכבר ואוכלו, ולכאורה צ"ב, וכי איזה צדק יש בדבר, אלא שהקב"ה יודע כי הגיע זמנו של העכבר למות - מסבב ומזמינו אל החתול שיטרפנו ובכך תשבע נפשו. ונמצא שלא 'החתול' הרג את העכבר, אלא הוא מת כי תמו קיצבת שנות חייו, אלא הקב"ה שמנהיג עולמו מביאו אל החתול שמאחר שכבר ממילא נגזר על העכבר למות מוטב שיהא זה על ידי חתול לפרנסתו ולמאכלו.

וז"ל הרד"ק, כי בצדק ובישר נותן לכל אחד אוכל, ואע"פ שהחי טורף את החי ואוכל, כמו החתול לעכבר והאריה והדוב והנמר ושאר החיות האוכלות חיות אחרות וכן העופות הדורסים לעופות אחרים, הכל צדק מאתו, כי גם לחיות ולעופות הנטרפים נתן להם גם כן מאכלם בחייהם, אלא שבהגיע קיצם למות גזר מקודם שתהיה מיתתם פעמים בהנאות בעלי חיים אחרים וכו'.

מעשה צא ותאמר ל'מחותן' הדואג יומם ולילה, היות ומתקרב זמן נישואי בנו או בתו ועדיין אינו רואה כל פתח לישועת ממון, וכן לכל איש ייאמר, בהגיע 'יום הדין' - יום פריעת הקרעדיט קארד (כרטיס אשראי) ואינו מוצא מנוח לכף רגלו מחמת ה'קושיא' מאין יבוא עזרי, או הבחור שהוא והוריו ממתנינים בכליון עיניים לתשובה מ'הנהלת הישיבה' האם התקבל אליה או... וכיו"ב רבות, ידע כי לעולם כל הנצרך לכל בריה מוכן בכל מקום ובכל עת... ובבוא היום תמצאנו.

אגב גררא בענין הפרנסה, שמעתי מצדיק מופלג אחד, בנש"ק שליט"א שזכה להשיא את בתו לפני כשבועיים ימים, וכה היה מעשה, מזה זמן רב קבע את זמן החתונה בט"ז לחודש סיון, כי דוע שבזמנינו אנו, צריכים המחותרים לסדר את התאריך של החתונה עם 'בי"ד של עשרים ושלושה' בעלי מלאכות, ה"ה בעלי האולם (זאל), מזמרים ומקישי כלי זמר וכו', גראמער ל'קבלת פנים' עורכי חופות ומצוות טאנץ, יש המגדילים עשות ומזמינים צלמים (photographers), עורכים הפרחים וכו' וכיו"ב... ואילו בן דודו קבע לעשות נישואין לבנו באותו אולם ב'חמישה עשר בו'. והנה, זמן קצר אחר שסידר את זמן החתונה עם כל הנ"ל פנה אליו 'מחותנו' של בן דודו, בבקשה, הואל נא בטובך לשנות את זמן החתונה ליום ט"ו לחודש, היות והנני רוצה להשיא את בני ביום ט"ז, כי מתחילה קבעתי ליום ט"ז, אבל זה עתה נודע שביום זה חל ה'א"צ' (יום השנה) של זקנתו של המחותר שלי שהוא בן דודך, והננו מעדיפים שלא להשיא את בנינו ביום זה, מתחילה חשב בעל המעשה שלא להתייחס לזה כלל, שהרי כאמור עליו לערוך עתה שינויים בקרב כ"ג בעלי המלאכה לשאלם אם הם פנויים עבורו ביום ט"ו ולהזמין אותם מחדש, ובפרט שהיא"צ אינו אוסר לזקנתו של החתן להשתתף בשמחת החתונה, אבל הלה שהוא בעל מידות מופלג העביר על מידותיו כדרכו בקודש ושינה את הזמן ליום ט"ו לחודש. מה עשה הקב"ה, הנ"ל מצא את עצמו באותם הימים בעיר הבירה לאנדאן לצורך עסקנות, ובבואו לפני אחד הנגידים בעם, נדבר עמו אחר פרישת שלום, ובתוך דיבורם נודע ששניהם עתידים להשיא צאצאיהם בט"ו לאותו החודש, ומן השמים סבבו שזה הנגיד ישאל מה הם הוצאות ליל הנישואין ושלא למיודעינו את הסכום במלואו - במזומן, כחודש לפני מועד הנישואין, הוסיף לי בעל המעשה כי אילו היה עומד על שלו - ובצדק, כי מדוע יטרח כ"כ הרבה לכבוד בקשת בן דודו כשאין כל צדק בבקשה, לא היה מקבל מאותו הנגיד יותר מ-360 פונט כ'הכנסת כלה', ובזה קיבל ממנו שלוש ידות ככה, ראה נא כוח של מעביר על מידותיו ומוותר על שלו...

וכבר אמרו, כי ידוע מאמר קדמונים 'טראכט גוט וועט זיין גוט' (חשוב טוב, ואכן יהיה לך כל הטוב), הוסיפו לאמר, שלא לחשוב כלל אודות העתיד, זוהי מעלה עדיפה פי כמה וכמה. בפרשתן (כד ג-ד), 'נאום הגבר שתום העין... נופל וגלוי עיניים'. כתב השל"ה הק' (תורה אור עיי"ש כל הענין באריכות), דע כי אין רע יורד מלמעלה לאומה הישראלית כי בנים הם לה', ואף שחרה אף ה' בהם בחורבן המקדשות וגלות ישראל לבין האומות... הכל הוא לטובתם.

ביודעי ומכירי קאמינא, בבחור מבני ברק שבא בקשרי אירוסין עם בת ת"ח מעיר מאנארא, והיו הכל ששים ושמיים - ק"ו הוריו ובני משפחתו, אך, לדאבון לב בשבוע האחרון לפני שבת אויפרוף (עליה לתורה) שלו אושפו ה'חתן' בבית החולים, ואך בקושי שחררוהו לביתו בערב שב"ק כשבדים 'בשורה' קשה, שהוא לוקה במחלת ה'סוכרת' (Diabeetes) ה"י, ומיד אחר השבת בטרם צאתו לחו"ל לנישואיו התקינו לו בצמוד לגופו מכשיר המודד בכל עת את כמות הסוכר שבגופו (כאשר הסוכר עולה או יורד מידי הרבה המכשיר מצפצף להודיעו על כך), בני המשפחה קיבלו את הידיעה בקושי אבל באמונה שהכל לטובה.

בעזה"ש"ת הצליח החתן, עלה על דרך המלך והקים בית נאמן בישראל (גם נתמנה שם ל'מריץ תורה'), כעבור שנה נולד לו בן למזל"ט, בליל שב"ק אחר ה'סעודה' פנה ללכת מבית חותנו לעבר ביהמ"ד שם ערך את ה'שלום זכר', והקדים ללכת יחידי מפאת השעה המאוחרת. והנה, על הדרך הוצרך לעבור ב'יער' קטן והוא מקום שרבים חוששים מעבור שם בלילה (מסכנת אינשי דלא מעלי), אך בלית ברירה עבר שם במהירות, ו... אשר יגור בא לו, כמה 'שחורים' נטפלו לו וכמעט רצחוהו נפש, ולא ניצל אלא בנס גדול, כי בהפילם אותו ארצה החל המכשיר הנ"ל לצפצף בחזקה, מיד נפלה עליהם אימתה ופחד, בחשבם שהמכשיר הלו מזעיק אליו הצלה, והוא מודיע לשוטרים איה מיקומו בזה הרגע... ומיד נסו מן המקום במנוסת חרב, ובכך ניצול ממוות לחיים, ונמצא שצרת ה'סוכר' הצילתו ממוות לחיים.

והעיקר שלא יאבד משלוות נפשו בבוא אליו עת צרה ומצוקה אלא יתחזק באמונה פשוטה כי הכל מן השמים לטובתו וירווח לו. כי זה כל האדם - ההתחזקות ביישוב הדעת, כמו שכתב הרה"ק מקאבריו זי"ע באחד ממכתביו (הובא ב'תורת אבות' מכתבי קודש, ג) כל הון דעלמא לא ישוו לשעה אחת שאיש ישראל עומד ביישוב הדעת, ובדעה מיושבת.

וכך פירש הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (קובץ שיחות למשמרה הראשונה) כי המן רצה להומם ולאבדם (אסתר ט כד) - כי ידע שלא יוכל 'לאבדם' אלא אם מקודם יהיה 'להומם'. שיבלבל את ישוב דעתם, ומשם יבוא לאבדם לגמרי. וכמעשה זה ממש היו בלעם ובלק, ונרמזו בב' האותיות הראשונות של שמם 'בל בל', כדאיאת בזוה"ק (ח"ג קצט): שעצת בלעם היא לבלבל יהודי שלא ידע מעלתו.

כראותו שהחסידי מתמהמה ועומד ומתבונן שוב בזיו צורת הקודש של האדמו"ר הקדוש מבעלזא זצוק"ל, ואינו שת להוראותיו להזדרז, תפסו ומשכו בתקיפות לעבר הפתח, וכך השליכו החוצה, כדי ללמדו לקח כבוד בית הרבי מהו, שאם הגבאי אומר להזדרז ולצאת תכף, יש לציית לפקודה...תכף כראותו, החל הרבי פתאום בצעקותיו: אוי ואבוי, בתוך הבית שלי משליכים כך יהודים, אוי ואבוי!

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על הזהירות בין אדם לחבירו

"לעשות טובה או רעה" (במדבר כ"ד, י"ג)

אחד מחסידיו של האדמו"ר הקדוש מבעלזא זצוק"ל, איש חסיד, תלמיד חכם וירא אלקים, התגורר בירושלים עיה"ק ת"ו, והיה נוסע כפעם בפעם לתל אביב, לחסות בצל הקדש [בטרם עלה הרבי הקדוש לשכון כבוד בירושלים].

באחת מנסיעותיו לתל אביב הגיע לבעלזא לפנות ערב בעת 'קבלת קהל הקצרה', שבה קיבל הרב את ה'עולם' בין מנחה למערב, ונועדה בעיקר עבור מיקרים דחופים, ולאנשים שמסיבות שונות לא יכלו להמתין לשעות קבלת הקהל הרגילות מאוחר יותר, בשעות הקטנות של הלילה.

החסיד דגן חפץ לשוב עוד באותו ערב לירושלים, ולכן נחפז להידחף אל תור זה שבין מנחה למערב. ברור היה לו שאם לא יספיק עתה להתקבל בקודש פנימה, הרי שלא ימצא שום דרך לחזור לירושלים לאחר התור הלילי, שכן באותם ימים לא היתה התחבורה מתל אביב לירושלים סדירה כבימינו, ובפרט שלא בשעות של טרם עלות השחר.

בסיעתא דשמיא עלה בידו להידחף בין הנכנסים בתור המקוצר, והוא אכן דיבר עם הרבי הקדוש בעניינו. משסים הרבי לענות על שאלתו, תפס בידו של החסיד והחל לברכו. [כנראה הרגיש ברוח קדשו שהוא יוצא לדרך עתה בחזרה לביתו שבירושלים, והעניק לו את ברכת פרדת הדרך (געזעגינען) כנהוג].

תכף כשסיים הרב את ברכת קדשו ועזב את ידו, ניגש מיד הגבאי הנאמן המשרת בקודש, כיון שהיה נתון בלחץ הממתנים הדחופים שבתור הקצר, היה עומד ומזרז את המסיימים לצאת מהרה חוצה, ולפנות את מקומם לבאים אחריהם. כראותו שהחסידי מתמהמה בצאתו, ועומד ומתבונן שוב בזיו צורת הקדש בטרם יפנה לדרכו, ואינו שת להוראותיו להזדרז חיש, תפסו חזק בידו ומשכו בתקיפות לעבר הפתח, וכך השליכו החוצה, כדי ללמדו לקח כבוד בית הרבי מהו, שאם הגבאי אומר להזדרז ולצאת תכף, יש לציית לפקודה... הרבי זצוק"ל ממקום שבתו על כסאו, היו עיני קדשו צופיות בדיוק

אל עבר הפתח, וראה והבחין בכל אותה התרחשות, כשזרק הגבאי את האיש כך בבושת פנים.

תכף כראותו, החל הרבי פתאום בצעקותיו "אוי וי, ביי מיר אין שטוב, שמיצט מען יידן, אוי וי!" [אוי ואבוי, בתוך הבית שלי משליכים כך יהודים, אוי ואבוי!]

הוא ציווה על אתר לגבאי לקרוא לאיש בחזרה אליו. בהגיעו לפניו תפס תכף את ידו בחוזק, וכך המשיך בסדר קבלת קהל עד תמה, כשכל עת אותו תור, מחזיק הוא בידו של החסיד, כדי לפייסו ולרצותו בקרוב זה, ולהוציא מלבו כל טינה או קפידה!

ועתה, צא ולמד טיב מידותיהם המתוקנות של קודשי עליון שרפי מעלה, שעם כל שגב מדרגותיהם המגיעות השמימה, ירדו מטה בין אנשים, לבחן היטב שלא נפגע חלילה איש ישראל מחמתם, אף לא בפגיעה קטנה כל שהיא!

אחד מגדולי הרבנים בירושלים עיר הקדש, התלווה אל אחד מבני משפחתו שנצרך לעבור 'תהליך שיקום' בבית חולים הדסה הר הצופים הדוקטור שבמחלקה קבלם בכבוד הראוי. לאחר שהציג את עצמו

בתנועותיהם המשוונות, כשנוסף לכל זה הרי הם נוטפים זעה כל העת מרוב מאמץ...

ברם החכם מבין ויודע, שאין כאן שום תנועה של סתם לכאן ולשם, כדוגמת השיכור וחסר הדעה המתנווד מצד לצד... אלא יש כאן תכלית ברורה, בתוכנית מסודרת של תהליך שיקום תנועת הגוף ובריאותו התקינה. לכל אחד מהאנשים הרבים שבאולם הגדול, הותאם מכשיר כושר מדויק לפי ענינו, ומספר תרגילים קצוב שעליו לבצע בקפידה... זה נצרך לחיזוק שרירי הבטן, וזה לאחוי הקרע הקטן שבכתף, והשלישי ליישור קרסול הרגל, וכיוצא.

ומהשתא, אם כך הם פני הדברים, הסיק אפוא הרב לעצמו לימוד מוסר נפלא:

מתהלך אתה בין הבריות, ורואה פעמים רבות אנשים העושים מעשים שונים, שאינם מובנים לך. לפי ראות עיניך - אותו האיש טועה: הוא עושה פשוט שטויות! בלבך מתחיל אתה ללגלג ולזלזל בכבודו - במקרה הטוב, ובמקרה הפחות טוב גם להתרגו ולנסות ללמדו

דעת... ולכוון את חייו בדיוק כפי מה שנראה לך... לפי מה שאתה מדמה בדעתך שכך טוב לו...

"אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו!"

וכי מתחיל אתה לדעת ולהבין מה בלבו של חברך? מדוע ולמה הוא מתנהג כפי שהוא מתנהג, ועושה כפי שהוא עושה? וכי חש אתה בכל תחושותיו? וכי יודע אתה מה עובר עליו? מה לך לשלוח את חיצו לשונך תכף בשליה רבתי כשאין אתה מבין כלום ממעשי הנהגת חברך!

הרי דומה אתה בביקורת זו, ובהצקות שהנך מציק לחברך בעקבותיה, לאותו 'חכם' הנכנס לאולם הכושר, ומתחיל להטיח קיתונות לכל עבר: "מה לך עומד כאן על מכשיר ריצה שאינו מוביל לשום מקום?! ואתה, מה לך כי תתייגע ותעמול על הרמת משקולות והורדתן שלא לצורך? ואלו אתה שם, בסוף האולם, מדוע תתלה ידך על ידיות

סרק המשתלשלות מן התקרה, עולה ויורד, בלא שום תועלת?" אם אינך יודע ואינך מבין את כל התמונה כולה, מתחילתה ועד סופה, הרי שתיתקן עדיפה! שב לכל הפחות מן הצד, ואל תשפוך דם חברך בלא כלום. כשתשכיל יותר בדבר, בוודאי תמצא הדרך לראות את מעלתו ואת צד הטוב שבו, ותדונו לכף זכות, שבוודאי נצרך הוא לאיזו סיבה ולבייש, תוכל לגשת לעודדו, ולחזק את רוחו, ולהראות הערכתך אליו - שבכך נסכת בו שמחה וחיות קודש!

כשיצאו מן האולם, חשב הרב, שיותר ממה שחדר כושר זה שיקם את הגוף, הוא שיקם את הנפש, שאף היא צריכה להיות 'בכושר' תקין, רעננה ורצויה בעיני אלוקים ובעיני אדם, אמן.

(מתוך הספר "טיב המעשיות - פרשת חוקת)

כדור עשירי לבעל ה'תוספות יום טוב' זצוק"ל, הוביל אל אולם כושר ענק, שמפוזרים בו מכשירי כושר רבים ומגוונים, סוגים שונים ומשונים לכל הליכי השיקום. על המכשירים היו באותה שעה חולים ומטופלים רבים, שביצעו תרגילים שונים, המותאמים לכל חולה לפי ענינו.

תכף כשעמד הרב הגדול עם בן משפחתו בפתח האולם, הופתע מן המראה שלנגד עיניו. מעולם הוא לא ראה לא מכשירי כושר ולא תרגילי כושר... חלף הרהור במוחו, לפי דרכו בקודש בכל דבר, להכניס את מחשבת הבורא, המנהיג והמשיגה בכל מקרה וענין בעולם, ולחשוב רצון של מעלה תדיר. אף כאן התעוררה השאלה בלבו: מה רוצה השם יתברך ללמדני, כאן באולם הכושר הענק הזה? משנכנסו פנימה, והחלו להתבונן בכל הנעשה מסביב, ובפעולות השונות שמבצעים החולים בידיהם וברגליהם, ובכל צורות התנועה המשוונות שמתנועעים כאן המטופלים בתרגילי כושר למיניהם, הרהר הרב הגדול שלכאורה אם יעמוד כאן מן הצד אדם שלא ראה זאת מעולם ואינו יודע ואינו מבין בטיבו של אולם כושר - כיצד הוא פועל, ואיך מועיל ומסייע הוא לשיקום החולים, הרי בוודאי יחשוב שהוא נפל כאן אל בית המשוגעים...

לבו ישתומם ויתפלא למראה מה עושים כאן כולם? בשביל מה כל הטרחה והעמל הקשה שהכול עמלים ומזיעים כאן? הנה עולה לו מטופל על גבי מכשיר ריצה ענק, ומתחיל לרוץ ולקפוץ על משטח המכשיר, ברגליו מבצע הוא פעולת 'ריצה' (לויפען) בלתי פוסקת, אך למעשה הוא עצמו נשאר על עמדו באותו מקום על גבי המכשיר, ועם כל הריצה היגעה הזו - הוא לא התקדם מאומה! וכי לא עדיף שירוך כבר ריצה שיש בה תועלת, לבית הכנסת ולבית המדרש? למה לרוץ ולהתייגע זמן רב כל כך, בלא להתקדם לשום מקום?

כיוצא בדבר ישתומם בשאר מכשירי הכושר שבאולם, כדוגמת מכשיר תרגול תנועת הידיים והכתף: משתלשלים מן התקרה שני חבלים עבים,

המורכבים על גבי גלגלות, ובקצה כל חבל קבועה ידית לתפיסה, וכך מרים האדם את שתי ידיו, תופס באותן ידיים, ומתחיל בתרגילי עולה ויורד... כשיד זו עולה למעלה - השניה יורדת למטה, ובהפך - בהפך...

וכאן התם שואל: וכי למה להרים ולהוריד ידיים כך, בלא להעלות כלום למעלה ולא להוריד כלום למטה? ועל כל זאת משלמים אנשים במיטב כספם, כדי 'להנות' מאותם מכשירים, המבצעים תרגילים קשים ומפרכים...

וכן על זה הדרך, בכל שאר סוגי המכשירים המשוונים, של כפיפות בטן, חיזוק שרירי הרגלים והבריכים, ופיתוח תנועות הראש והצוואר, ובכל שכיוצא בזה - אם לא ידע האדם ויבין התכלית הנרצית? מכל מכשיר ותרגיל, הרי בוודאי יחשוב כאן את כולם כחסרי דעה

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

החכם שמע בכובד ראש את דבריהם ופנה אל היהודי מהקומה העליונה ושאלו אם הוא מסכים שתמורת כל לילה שילדיו יסתובבו רק עם הגרביים מהשעה שמונה בערב, הוא יקבל חמישים דולר! הלה הסתכל על החכם, ושאלו אם הוא מתכוון ברצינות לעיסקה

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב - ליקווד, על הזהירות בכבוד חברו

"וַיִּקְרָא בַלְעָם בְּפִקְרָא... וַיִּלְךָ, עִם שָׂרֵי מִזְרָא" (במדבר כ"ב, כ"א)

מהו "כבוד הבריות" - ועד היכן הדברים מגיעים!...

הנה בפרשתנו (במדבר כ"ב, כ"א-ל"ג) מסופר שבלעם הלך לקלל את בני ישראל, ובעודו בדרך רוכב על אתונו, כאשר האתון נטתה בדרך והוא הכישה במקל, התחילה לפתע האתון לדבר אליו, והוכיחה אותו על פניו, והמלאך רצה קודם להרוג את בלעם, ולבסוף הרג המלאך את האתון, ועי' ברש"י (במדבר כ"ב, ל"ג): שחס המקום על כבוד הבריות, שלא יאמרו הבריות "הנה האתון שפתחה את פיה והוכיחה את בלעם", והיה בלעם הרשע מתבייש בכך, והואיל וחס הקב"ה על כבוד הבריות, הרג המלאך את האתון.

הבה ונתבונן בזה היטב! - הנה הלא כולם ראו אתונות למיניהם בימי חייהם, אבל אף אחד עדיין לא ראה אתון שיכולה לדבר, והנה האתון הזו שפתחה את פיה ודיברה - והוכיחה את בלעם - הלא אם הייתה נשאת בחיים, היה הדבר גורם לקידוש שם שמים נפלא, שהיו באים מכל העולם לראות את היצור הנפלא "אתון המדבר!", וכולם יעמדו כשלשונם בחוץ מרוב פליאה ותדהמה, ויהיו רואים בעיניים את חיבת ישראל אצל הקב"ה, ויהיו רואים אמונה בחוש והשגחה נפלאה ביותר.

אך הקב"ה אמר: אני מוותר על הקידוש שם שמים המיוחד הזה! - אני מוותר על שיראו כל אחד את חיבת ישראל לפני הקב"ה! - אני מוותר על הכל! - ולמה?? - משום כבוד הבריות! כי אולי יהיו איזה אנשים שכשיבואו לראות את הפלא - אתון המדבר - יהיו מתמקדים ורואים בזה את "האתון שביישה והוכיחה את בלעם השוטה ולא היה לו מה לענות לה", ולא יהיו רואים בזה את "האמונה וההשגחה וחיבת ישראל", ומשום שחס המקום על כבוד הבריות, הורה הקב"ה למלאך להרוג את האתון.

שומו שמים! על מי מדברים כאן! - האם מדברים כאן שמביישים את הצדיק הגדול?? - הלא מדובר כאן בפחות שבפחותים! - בלעם הרשע! - שהוא מהקליפות, מהגרועים ביותר ומהטמאים והמתועבים שבגוים! - הלא כל אחד שיש לו מידות רעות הוא מתלמידיו של בלעם הרשע (וכמו שמפורש במסכת אבות פ"ה, מי"ט) - ואף על פי כן חס הקב"ה על "כבודו", והרג את האתון כדי שלא לביישו!

וזה מה שצריכים ללמוד, שאם על כבודו של בלעם הרשע חס המקום - קל וחומר בן בנו של קל וחומר - שאסור לבייש או להכאיב שום אחד מישראל, יהיה מי שיהיה! ואפילו אם יש לו סיבה גדולה וחשובה.

הגאון האדיר שר התורה רבי משה פיינשטיין זצ"ל השתתף פעם בברית מילה לאחד מנאמניו, ונשאר להשתתף גם בסעודת הברית - שלא כדרכו, שכן כל אימת שהשתתף בברית, היה נשאר רק לשעת הברית, ואח"כ היה חוזר לעבודת הקודש שלו, ולכן לפלא היה השתתפותו הפעם בסעודת הברית, ובפרט שלא היה זה סעודת ברית ממשפחתו הקרובה.

ניגש אליו אחד מהאנשים הקרובים אליו ושאלו על כך, למה שינה כאן ממנהגו והשתתף בסעודת הברית. השיב לו רבי משה ואמר לו דברים כהווייתן: אכן בדרך כלל איני משתתף בסעודות ברית למיניהם, אבל כאן כן השתתפתי באופן יוצא מן הכלל, שכן בעל הברית נתן לי איזה כיבוד קטן בעת הברית, והגם שלא איכפת לי כלל וכלל מזה, ברם חשבתני שאם אלך לדרכי מיד בגמור הברית, הדבר יכול להתפרש אצל קצת אנשים - וגם אצל בעל השמחה - כי הלכתי מפני הפגיעה בכבודי, כי לא נתנו לי כיבוד ראוי, ואולי יהיה לבעל השמחה חלישות הדעת, וירגיש איזה אי נעימות מזה, לכן

החלטתי לחרוג ממנהגי ולהשתתף בסעודת הברית שלא כדרכי, ואפי' שזהו על חשבון זמני היקר מאוד...

שמעתי מידידי כ"ק האדמו"ר מסקולען-לייקווד שליט"א על זהירותו המופלגת בכבוד הבריות של אביו כ"ק מרן האדמו"ר מסקולען זצוק"ל, שפעם אחת ישב אצל אביו הרבי זצוק"ל, ובמקרה היה יום זה יארצייט של אחד מהצדיקים הגדולים ז"ע, ואז נכנס אל הקודש פנימה יהודי אחד שסיפר איזה עובדא על אותו בעל ההילולא, והרבי שמע את כל הסיפור בסבלנות, וגם שאל אותו על כמה פרטים מהסיפור. לאחר שסיים אותו היהודי את שיחתו, ויצא, שוב נכנס אדם אחר, והחל לספר לרבי בדיוק אותו סיפור שכמה דקות קודם סיפרו היהודי הראשון שישב שם, והאדמו"ר מסקולען זצוק"ל שמע בכבוד ראש את סיפורו, ושאל אותו על כל פרט ופרט, והתעניין כאילו עדיין לא שמע מעולם את הסיפור, וחלילה לא היה נראה כלל שכבר שמע את הסיפור כמה רגעים לפני זה...

שמעתי דבר נפלא מאת הגאון רבי יעקב מאיר זוננפלד שליט"א אב"ד כפר חסידים, וכך סיפר: בבנין מגורים אחד דרו משפחה ברוכת ילדים בקומה העליונה, ובקומה התחתונה דר אדם מבוגר. יום אחד התקשר המבוגר לשכנו שבקומה העליונה, וביקש ממנו אם הוא יכול לבקש מילדיו וב"ב להסתובב בבית בשעות הערב מהשעה שמונה רק עם הגרביים, שכן הוא הולך לישון מוקדם והרעש של הנעליים של הילדים מפריעים לו לישון. הסתכל עליו שכנו במבטים מלאי פליאה, ואמר שהדבר לא נראה לו הגיוני - אני משלם שכר דירה - "איך בין דיר גארנישט שולדיג" - אינני חייב לך כלום - מותר לי לחיות כאדם נורמלי - איך אני יכול לבקש מילדיי לעשות כן בכל לילה, להסתכל על השעון, ומיד כשמגיעה השעה שמונה בערב כולם יחלצו את הנעליים ויתחילו להסתובב רק עם הגרביים?! - לא ולא! אני לא יכול לעשות כן. השכן המבוגר ניסה להתחנן לשכנו ולהסביר לו בטוב טעם שהוא

אדם זקן, וכל רעש קטן מפריע לו לישון, והוא הולך לישון מוקדם, אך דבריו נפלו על אוזניים ערלות, השכן מלמעלה סירב בתוקף לבקש כן מילדיו.

לאחר שהזקן ראה שבדברים היוצאים מן הלב לא יוכל לפעול אצלו מאומה, ניסה להשפיע עליו מכיוון אחר, הוא שאל את שכניו אם הוא מסכים לבוא עמו אל יהודי חשוב ונכבד שהוא חכם ופיקח והוא מבין דבר מתוך דבר, וכל אחד ישטח בפניו את צדדיו לכאן ולכאן, וכאשר יאמר כן יעשו. השכן הסכים מיד ואמר: בודאי! - אתה תראה שגם החכם ההוא יבין ללבי ויאמר שאין אני חייב לך כלום! וכך עשו, הם הלכו לאותו אדם חשוב, וכל אחד אמר את דבריו לכאן ולכאן. החכם שמע בכבוד ראש את דברי כל אחד ואחד, ולאחר מחשבה פנה אל היהודי מהקומה העליונה ושאלו אם הוא מסכים שתמורת כל לילה שילדיו יסתובבו רק עם הגרביים מהשעה שמונה בערב, הוא יקבל חמישים דולר! הלה הסתכל על החכם, ושאלו אם הוא מתכוין ברצינות לעיסקה, והחכם השיב "ודאי! עיסקה זו עיסקה! אם אתה מסכים לכך, אזי בכל לילה אתה מקבל במזומן חמישים דולר!", ואכן היהודי הסכים בתשואת חן.

לאחר שהסכים פנה אליו החכם ושאל אותו: הגד נא, כמה שוה "חסד"? וענה הלה שהוא אינו יודע, ושוב שאל החכם: הלא כתיב בקרא (תהלים פ"ט, ג') "עולם חסד יבנה" - ר"ל שבמעשי חסד בונים עולם מלא! - הגד נא, כמה שווה "עולם"? וענה הלה שהעולם בוודאי שווה מליוני מליונים דולרים ויותר. המשיך החכם ואמר: הלא אין אתה חייב לי כלום - ובכ"ז בעבור חמישים דולר אתה מוכר את עצמך ואת משפחתך! והסכמת לעשות את הטובה הזו לשכנך בתשואת חן! - ועתה התבונן בעצמך, השכן עומד בדלת ומבקש ליתן לך מליונים, ואתה משחק עמו וזורק אותו החוצה?!...

ובאמת, זו העבודה בימים אלו, שכל אחד יראה לתקן את עצמו ולכבד את הבריות בכל כבודם הראוי, וכשיהיה בין ישראל 'אהבת חנים', זה יכפר על ה'שנאת חנים', והדבר יגרום לביאת משיח צדקנו ובנין בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו אמן וכן יהי רצון. (מתוך נועם שיח - מכוון אפריון לשלמה)

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

בתחילה חשבנו להקים בנין עבור מאה חמישים תלמידים, על פני חצי מהשטח העומד לרשות הישיבה כיום. אבל היתה התנגדות מהשכנים, ונוצרו מניעות רבות. התאזרנו בסבלנות, פיצנו את התושבים שגרו באזור ואת בעלי החנויות והמפעלים שהיו מסביב. אט אט, הסירו כולם את התנגדותם, והבניין החדש קם ונבנה באותן אבנים של הבניין הישן

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על אוהליהם של ישראל

"מה טובו אהליך יעקב משכנתך ישראל" (במדבר כ"ד, ה')

בראותנו את אוהליהם של ישראל, התפעל בלעם הרשע מהנהגות הבית שראה שם, כאשר כל אחד מבני הבית דואג לזולתו ומשתדל לסייע לו.

פאר הדור מרן ה"חזון איש" זצ"ל היה אומר, כי אנשים חושבים שהקב"ה מסתכל על כללות ישראל וכך הוא דן אותם. אבל אין הדבר כן, הקב"ה מסתכל על כל אחד ואחד, על כל אוהל ואוהל מבית ישראל. לכן צריך כל אחד לדאוג שה'אוהל' הפרטי שלו, הבית אותו הוא בונה, יהיה מיוסד על אדני החסד והצניעות, כדי שיוכל להאמר עליו "מה טובו אהליך יעקב".

בשמו של אור שבעת הימים ה"בעל שם טוב" הקדוש זצ"ל מובא, שכדאי לו לאדם לבוא לעולם הזה לשמונים שנה, ולו רק כדי שיזכה לעשות אפילו פעם אחת חסד עם הבריות. והיכן הוא מקום החסד הגדול ביותר שיכול האדם לעשות? בתוך ביתו פנימה. ביתו של האדם הוא מרכז החסד הגדול בעולם, הכל תלוי כיצד הוא נוהג עם אשתו וילדיו.

זה שימתין לה, ולא חלילה היא תצטרך לחכות לו? בכך קיים הוא, כפשוטם את דברי הרמב"ם (אישות פט"ו הי"ט): "ומכבדה יותר מגופו".

הנהגת ענוה וצניעות בבית חכם בן ציון זצ"ל היה גאון בצורה שלא ניתן לתארה, ועם זאת התנהג בפשטות כאחד האדם.

סיפר הרב קירשנבאום על רבינו הגדול גאון עוזנו והדר תפארתנו מרן רבי עובדיה יוסף זצוק"ל, שהיה נוכח בבית הרב כמה וכמה פעמים, בעת שעדיין היו ילדים קטנים בבית, היו פעמים שהרבנית היתה צריכה לעזוב את הבית, והיא היתה מניחה לידו את עריסת אחד התינוקות, כדי שינענע את עריסתו אם יבכה.

היו מקרים שהתינוק היה מתעורר ומתחיל לצרוח, ומרן היה שקוע בלימודו, עד שלא שמע את צרחות התינוק ששכב ממש לידו.

בקומה מעליו התגורר רבי בן ציון, וכאשר היה שומע את בכיו של התינוק, היה יורד מביתו, נכנס לבית מרן, ומנענע את התינוק להרגיעו, וכל זאת כדי שמרן לא יופרע מתלמודו.

זכיתי להיות בביתו וללמוד במחיצתו, ופעמים רבות ראיתי כיצד הוא עוזר לאשתו. לובש סינר ומכין את הדגים, ונכנסים התלמידים ורואים את רבם הגאון עומד במטבח עם סינר ומבשל... האם דבר זה הוריד מערכו בעיניהם? אדרבה, בכך גדל ערכו בעיניהם, לראות

המתין לכבודה של הרבנית

מי שראה כיצד נראים בתייהם של גדולי ישראל, יכול היה לקבל מושג איך צריך להראות בית יהודי.

מרן ראש הישיבה שר התורה ועמוד היראה חכם רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, היה מופלא בהנהגתו עם בני ביתו. כל מי שהיה במחיצתו, לא יכול היה שלא להתפעל מהפשטות שלו, עם היותו ענק בתורה, ביראה, בחכמת הקבלה ובכל מידה טובה.

הנה ספור אחד קטן:

יום אחד עמד הרב לנסוע עם הרבנית במונית. הרב כבר הלך בקושי והיה משותק בחצי גופו, המונית הגיעה והמתינה. הרבנית עדין לא היתה מוכנה, אך הרב כבר ירד למטה.

שאלתי אותו: "מדוע רבנו מיהר לרדת, הרי בין כך הרבנית עוד לא ירדה".

השיב הרב: "אני צריך להראות לה שאני מחכה וממתין לה, וזהו לכבודה". היש לנו כבוד גדול מזה, שהעניק הרב לאשתו, שהוא יהיה

גדול בתורה, ענק ביראה ובמידות, נוהג בפשטות כה גדולה, ומתנהל עם בני ביתו בענווה ובצניעות. ישנם לומדי תורה, שכאשר האשה מבקשת את עזרתם, הם טוענים כנגדה שזה יפריע להם ללמוד. אני בטוח שרבי בן ציון מעולם לא השיב כך לאשתו. היא היתה לפני כולם, ככתר על ראשו. כך הוא חי את חייו, וכך חנך את כולם, בראותם כיצד הוא מתנהג בביתו.

בתי המדרשות לא יעקרו לעולם

חז"ל אומרים (סנהדרין קה ע"ב), כי כל ברכותיו של בלעם נהפכו לקללות, מלבד ברכת "מה טובו אהליך יעקב" המכוונת כנגד בתי כנסיות ובתי מדרשות.

בלעם הרשע בקש שבתי הכנסיות ובתי המדרשות של עם ישראל יעקרו מן העולם. שלא יהיו תלמודי תורה, שלא יהיו ישיבות, ושלא יהיו כוללים.

אמר לו הקב"ה: אמנם נתתי לך רשות ללכת עם שרי מואב ולדבר, אבל עם ישראל ישאר חי וקים לעד, כי יש להם את בתי המדרשות שיתעוררו ויקומו מחדש דור אחר דור!

על כן נותרה ברכת "מה טובו אהליך יעקב" בעינה, ועד סוף הדורות לא יעלה בידי הרשעים לעקר את התורה מעם ישראל.

ואכן עד ימינו רואים אנו בחוש כיצד בתי המדרש והישיבות הקדושות מתרבים בכל עוז ומרחיבים את גבולות הקדושה והיראה.

להקים ישיבה על קברו

מימי חורפי היתה נפשי קשורה בתורתו של מאורן של ישראל, הנר המערבי, עמוד הימני, פטיש החזק ה"אור החיים" הקדוש. הייתי מתענג על הלימוד הקדוש בצורה נפלאה עד מאד. לאחר מלחמת ששת הימים, כשהעיר העתיקה נפתחה לכניסת יהודים, חפצתי לראות את מקום ישיבתו הקדושה של רבנו חיים בן עטר. מקום שעל פי השמועה התגלה בפניו אליהו הנביא זכור לטוב.

שמעתי כי המקום נמצא בשכונת הארמנים, ומה השתוממת לראות כי בית מדרשו של ה"אור החיים" הקדוש הפך לאורוות חמורים גדושה ברפש ובוזומה.

במהלך השנים קמו בארץ ישיבות רבות, אבל איש לא הקים ישיבה על שמו של אדוננו הקדוש, רבנו חיים בן עטר זצ"ל, אשר היה מהדר אחר יהודים שהתרחקו מעל פני ה' ומביאים ללמוד תורת אלוקים חיים. באותה עת גמלה בלבי החלטה, כי בעזר ה' אבנה מקום תורה לזכר איש האלוקים הקדוש הזה. ואת זאת חפצתי, לקרב את עם ישראל, לאהוב כל יהודי הרחוק ביותר ולהסתכל על נשמתו החצובה מכסא הכבוד.

ואכן, תכף לאחר מלחמת ששת הימים הקמנו את הישיבה. בתחילה יסדנו שעור תורה שהתקיים מדי שבת, ולאחר מכן שעור תורה שנאמר בכל יום, כדי לקרב את ישראל בעבודת אהבה לה' ולתורתו. ה' נתן לי את העוז ותעצמות הנפש להיכנס למקומות שונים ומשונים, ולמשוך לבית המדרש צעירים שהיו משחקים ברחובות

עם סיגריה בשבת...

ישנו יהודי חסיד, ראש ישיבה נכבד, המתגורר בשכונת לשיבה. הוא אב למשפחה ברוכת ילדים ומרובת הוצאות, ולמרות זאת הוא תורם לשיבה סכום נכבד מדי חודש בחודשו.

כשנפגשנו שאלתי אותו בתמיהה: "אני מתפלא על כבודו, הרי יש לך בנים רבים, שעליך לתמוך בהם, מדוע אתה מתאמץ כל כך למען הישיבה?"

"תדעו לכם", השיב לי שכני ראש הישיבה בהתרגשות, "אני מחשב זאת כדמי חסות, אני חוסה בצילכם"...

"אתה חוסה בצילנו?! התפלאתי, "מדוע?"

"כי לפני הקמת הישיבה, הילדים הקטנים שלי לא היו מעזים לצאת החוצה לאחר השעה שבע בערב. עם רדת החשכה היה פחד אימים לצאת לרחובות. היו מסתובבים פה בחורים פוחזים שהטילו את חיתתם על האזור כולו. והנה במשך הזמן, בזכות ישיבתכם הקדושה, כולם הפכו לתלמידי חכמים ויראי שמים!"

בקיבת מקום התגוררו פושעים גברתנים, שלא החוק איים עליהם, לא קציני המבחן, לא הרווחה ולא הסעד. אף אחד לא הצליח להרתיע אותם. אבל התורה הקדושה המסה את לבם עד שברבות הימים הם הפכו לצדיקים גמורים. אנשים לא האמינו למשמע אזניהם: כיצד יתכן שפלוני יושב ומקשיב לשיעור תורה, מי מעז לדבר אתו בכלל? אבל לימדנו אותו ואת חבריו קהלת, משלי, דניאל ואת דברי ה"אור החיים" הקדוש. התורה משכה אותם כמגנט, עד שלבסוף הפכו כולם להיות קדושים וטהורים. כל זאת בזכות האהבה שנטע ה"אור החיים" הקדוש!

לאחר מכן באו לשיבה קצינים בכירים. הם הרגישו חובה להגיע לבית המדרש, כדי לראות מי הם בדיוק הדתיים, החרדים והישיבות. הם היו יושבים פה בכל פעם שלוש שעות רצופות ומתבשמים מהתורה ומקדושתה. עם הזמן נרקמה בינינו ידידות קרובה, וכך החלו להזמין אותנו לשאת דרשות בבסיסי הצבא. הלכנו לצאלים, לשארם א-שיך, לרפידים, לצריפין ולמקומות נוספים בכל קצוות הארץ, וזכינו לקרב רחוקים ולהרבות תורה לזכרו של רבנו חיים בן עטר זצ"ל.

השמחה הגדולה שלנו היא, על כך שהקב"ה נתן לנו את הזכות להמשיך את תורת ה"אור החיים" הקדוש, ולחרוט את שמו של רבנו חיים בן עטר על הישיבה המאירה באור פני ה"אור החיים".

לאחר מלחמת ששת הימים, כשהעיר העתיקה נפתחה ליהודים, הלכתי לקבר ה"אור החיים" הקדוש וראיתי את שעוללו הירדנים לבית הקברות. הרשעים ניפצו מצבות רבות, אך בקברו של ה"אור החיים" הקדוש לא הצליחו לגעת.

היה עובד ערבי שהועסק בחברת 'בלובנד' ונהג להביא למנהל תלמוד תורה 'המסורה' מרגרינה שיוצרה במפעל. באחת מפגישותיהם, סיפר הערבי למנהל תלמוד התורה כי עיניו ראו ולא זר, כיצד שני ירדנים באו ועמדו לנפץ את המצבה, ולפתע התהפך עליהם סלע,

ר' אברהם הסביר: הרי מוטל עליכם ילד נוסף בשעות הערב והלילה, ממש לא קל איתו, לכן אני רוצה להטות כתף, חשבתי לעצמי שאבוא מפעם לפעם בשעות הערב לסייע עם הילדים שבבית, אני יכול לשחק עם כל הגילאים, עם בני התשע וגם עם הקטנים, ומי כמוני שגם יכול להאכיל ילדים קטנים ארוחת ערב...

מידותיו הנעלות של הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל

"לְעִשׂוֹת טוֹבָה" (במדבר כ"ד, י"ג)

ממש פחד בעת נסיעה

בשלב מסוים התחדדו בעיות שונות, ר' אברהם הציע: תשלחו אותנו לארץ הקודש, ואני אדאג לו.

ברוך הבא. הילד הגיע. שק של מצווה

ר' אברהם סיפר לתלמידו הג"ר ישראל איזנשטיין שליט"א בכאב כי קרוב שלו הגיע מלונדון "סידרתי לו חיידר שיכנס ללמד בו מחר בראש חודש חשון, אבל מקום לינה ללא בעיות של יחוד ועוד, עדיין לא השגתי". הרב איזנשטיין שהיה מטופל בילדים הסכים שהילד ישן אצלם בבית. הוא וכמוכן רעיתו, נרתמו למצווה.

ר' אברהם הביא להם סדין ומצעים חדשים, ליווה את הילד לביתם, דובב ועודד את הילד ואותם, ומשפחת איזנשטיין הוסיפה לביתה עוד נער מחוץ לארץ. "שלום עליכם".

כבר בערב הראשון הם הבינו כי המלאכה לא קלה וכי יצוצו בעיות שונות באכלוס הילד, אך עם כל זאת, קיבלו עליהם את החסד באהבה. ביום, הוא שהה בחיידר, ובערב הגיע לאכסניית איזנשטיין... ביום הרביעי לשהותו בביתם.

בשעות אחר הצהרים, הרב איזנשטיין עמל בתורה באותה שעה בכולל אברכים, והוא נקרא לטלפון בהול - "מחפשים אותך בטלפון הציבורי".

הרבנית איזנשטיין לחשה בסערה לשפופרת "מה עושים כאן, ר'

לפני כשלושים וחמש שנה. בחור ישיבה בטשעבין ניגש לר' אברהם והתאונן כי הוא נוסע מידי חודש מחיפה לירושלים - מביתו לישיבה, ולא פעם, שחילונוי יושב לצידו ומתחיל לשאול: מדוע לא הולכים לצבא? ושאר שאלות חדשות או ישנות אודות הציבור החרדי, וגם שאלות ביהדות, וקשה לו עם כל העניין הזה.

ר' אברהם זצ"ל השיב לו מה שהשיב. איך להתנהג בכאלו מצבים, כיצד לענות או להתחמק לחלוטין (ואכמ"ל).

ואז פתח והוסיף בתוכחה נסתרת:

אומר לך משהו על עצמי. אני נוסע באוטובוסים מאות פעמים בשנה, ואין לי חשש וקושי לשוחח עם חילונוי, כי הם רדודים מאד וחכמתנו גדולה משלהם עשרות מונים, אין יותר קל מלנצח חילונוי, מה יש לפחד מהם!?

ור' אברהם המשיך: "אני חושש מאד שמה שיש לי יידי יהודי חרדי ירא שמים, ויתחיל לשאול אותי על הגדול ההוא, על התלמיד חכם ההוא, על הרבי שלו או הרבי שלי - מי גדול יותר ומי חשוב יותר. מי פחות, למה ומדוע? מהשיחות הללו אני פוחד. מאד". והפחד ניכר על פניו, גם באותה שעה.

ומה אני עושה כאשר מתיישב לידי מאן דהוא שרוצה לדבר עימי בנושאים אלו?, אני מחזיק גמרא בידי ואומר לו: אני מורה וצריך למסור שיעור ואני מתכוון עכשיו לשיעור, אם אתה מעוניין לשוחח בנושאים שונים, אני משאיר אצלך את הכתובת שלי, ותוכל לבא מתי שאתה רוצה, וכמוכן, שמעולם לא באו אלי הביתה...

ארוחת ערב לילדים הקטנים

באחת מצמתי הדרכים בחייו פגש ר' אברהם ביהודי תושב חו"ל שנשוי עם גיורת (שהתגיירה היא ובנה). הם נקשרו. ומעולם לא ידעו מה הרקע לקשר (ר' אברהם השיב פעם "הוא קרוב משפחה שלי", אך לא היה ידוע איך). היהודי היה עמוס טרדות ובלבולי חיים...

אברהם בא לבית, והוא מעוניין לסייע לי בארוחת ערב לילדים...
ר' אברהם הסביר: הרי מוטל עליכם ילד נוסף בשעות הערב והלילה, ממש לא קל איתו, לכן אני רוצה להטות כתף, חשבת לעצמי שאבוא מפעם לפעם בשעות הערב לסייע עם הילדים שבבית, אני יכול לשחק עם כל הגילאים, עם בני התשע וגם עם הקטנים, ומי כמוני שגם יכול להאכיל ילדים קטנים ארוחת ערב...
כמוכן, שהרב איזנשטיין והרבנית סירבו להשתמש בכתרה של תורה, ולא העלו על דעתם רעיון שכזה... מנעו זאת ממנו בכל תוקף. אבל הביקור הכנה הזה הטעין בהם כח רב לחודשיים הבאים בהם הילד עדיין שהה בביתם עד שר' אברהם סידר לו מוסד מסודר עם פנימיה.

איך הצליח ר' אברהם לשלב את הילד היקר במוסד ירושלמי?
היה זה בוקר סגרירי נדיר, ירושלים כוסתה במעטה שלג של ממש.
ר' אברהם ניגש להרב איזנשטיין: תשמע, ברצוני ללכת עתה יחדיו למוסד פלוני, נצעד לשם בשלג ונבקש יחד מהמנהל שיכניס את הילד אליו. "עכשיו?! דווקא עתה, הרי אין אוטובוסים ונאלץ להתבוסס רגלי בשלג לא קל בכלל" שאל הרב איזנשטיין.
"אדרבה" הסביר ר' אברהם "כך הם יבינו את נחיצות המצוה שאנו טורחים כל כך למענה, ויהיה קשה להם לסרב". השניים יצאו לדרך הלך וחזור ברגל. מנהלי המקום שקפאו על שמריהם, השתוממו למראה ר' אברהם ושותפו הרטובים עד לשד עצמותיהם נכנסים ביום של חופש ירושלמי ומתחננים על קבלת הילד החביב, ואכן קיבלו אותו למוסד לתקופה קצרה. הוא נפלט משם. ר' אברהם התגלגל איתו ולמענו במוסד אחר, עד שהנער התייצב יותר. השתקם גדל והיה לאיש.
הילד לא ידע מעולם כי ר' אברהם קרוב שלו, אבל הכל ידעו כי יש לנער קרוב שמסייע לו ---

אתה צודק!

וכי אפשר לומר לאדם שהצדק איתו בשעה שהטעות כולה שלו?
תמה יהודי באוזני ר' אברהם. הנה השכן שלי חושב רק על עצמו, עינו צרה בשכנים האחרים, וכי מותר לי לומר לו שהוא צודק? או אם אשתי סבורה בטעות מרה כי דווקא כך יש לעשות, וכי אשפיל את עצמי לומר לה "את הצודקת", איך אתן לה עידוד לטעותה,

ריבוננו של עולם!

תמיהות ללא מענה.

זו טעות קשה! טעות מרה שאנשים טובעים בה! הסביר לו ר' אברהם:

אדם לא מוכן להודות על האמת, קשה לו עד מאד, כך מבואר בתורה שבכתב ומפורש עוד יותר בתורה שעל פה. וכיון שכן, אם לא תבהיר לו שברור לך כי רק הוא הצודק, או לפחות שאתה מבין היטב כי יש צדק רב בדרך שלו, המריבה ביניכם תתנהל חודשים רבים נוספים. זו הדרך הכמעט יחידה לחיות עם השני, וזה המתווה הראשון להאזנה של הזולת - אם רצונך שהשכן יקשיב לך, הוא צריך להבין כי אתה חש בצדקתו.

ר' אברהם יעץ לידידו: ברגע שהיכוח יפציע ביניכם (בין שכנים) אל תיתן לו לפצוע אותך, אל תעמוד על דעתך, אלא אדרבה תאמר לו כי הוא צודק "שכני היקר אתה צודק!" - חשבת על הענין ואני מכיר כי המהלך שלך נכון חכם וצודק, יש לך הגיון טוב, הכיוון שלך חכם מאד. אז מתחיל הסיכוי להצלחה - הסיכויים שהוא יהיה מסוגל לשמוע את הצד שלך, רק אם הוא הצודק, אז יבין שגם לך יש ילדים וגם לך כואב משהו, ינסה להטות לב לצערך ולמחשבותיך ולטכס עצה יחד. זו הדרך הבדוקה והמנוסה שלא לשקוע בריב ומדון בין בעל ואשה ובויכוח ואסון בין שכנים וידידים.

שיהיה נעים סביבך

הייתה לו לר' אברהם עבודת ה' מיוחדת (והיה סבור כי זה חובתו מדינא דגמרא) להקפיד שלבני הבית יהיה נעים בסביבתו ובקרבתו בכל מצב. כמוכן שהשליטה על מידת הכעס, היא הפנינה שבכתר במצבים מעין אלו. ההרגשה לידו העניקה מתנה לסובבים - בבחינת "מעין עולם הבא".

מצבים קשים המביאים את הכעסים מצויים בכל בית, ובכל אירוע, אם הייתה אפשרות, הוא היה זורק משפט שינמיך את המתח, ואם לא, לפחות מנע את הגברת אווירת המתח, בכך שהוא עצמו נותר בפנים רגועות. זכה ר' אברהם להוות דוגמה מרהיבת עין לדברי חז"ל "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם". כי מי ששרוי בתורה כח השמחה והשלום איתנים בנשמתו.

(מתוך הספר "ויאמר הנני")

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

לאחר שאבי וידידו סיימו להעביר את השליחות למרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, נרמז לו, שאנו הילדים - מעוניינים בתמונה ומזכרת עמו, מה מדהים שהגרש"ז עם כל גדלותו העצומה התרצה מתוך ענווה מפוארת, ונעמד למספר תמונות עמנו במרפסת שלפני ביתו

רבי משה ויטו מספר על היכרותו עם מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל

"פי מראש צרים אַרְאָנו" (במדבר כ"ג, ט')

אני מסתכל בראשיתם ובהחלתי שרשיהם ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כלורים וגבעות הללו ע"י אבות ואמהות (הש"י)

בילדותי זכיתי להתלוות לאבי שנסע בשליחות ראש הישיבה הגאון רח"פ שיינברג למרן הגרש"ז אויערבאך. היה זה בעניין הנידון על עצמות בחמין של שבת, אם נמדדים הם בפני עצמם לעניין בישולם שלהם, ונפקא מינה להחזרת (או כיסוי) הקדרה בליל שבת קודש, לפני שהעצמות לגמרי התרככו והתבשלו לגמרי וכו', שכידוע בעניין זה (בעצמות עוף) מרן האגרות משה התיר ומרן הגרש"ז א החמיר וכו'. לאחר שאבי וידידו הנ"ל סיימו להעביר את השליחות למרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, נרמז לו, שאנו הילדים - אני ובניו של הנ"ל - מעוניינים בתמונה ומזכרת עמו, מה מדהים שהגרש"ז עם כל גדלותו העצומה התרצה מתוך ענווה מפוארת, ונעמד למספר תמונות עמנו במרפסת שלפני ביתו.

ביום מן הימים הצטרף לרכבו של אבי - אחיו של הגרש"ז אויערבאך ה"ה הגאון רבי ברוך דוב זל"ה, וכאות הכרת הטוב על העזרה בנסיעה אמר לנו: אספר לכם עובדה לא ידועה על אחי הדגול, וכה סיפר: "בשכונתו של רבינו זל"ה, התגוררה אלמנה מטופלת בילדים רכים, והגרש"ז השתדל מאוד לעזור ולסייע לה בתחום הכלכלי ועוד. באחד מן הימים נכנס אליו אחד מעוזרי הסיוע וטענתו בפיו שראה את אותה האלמנה בשוק קונה פירות בתחילת עונה (שהם יקרים מאוד...) ואם כן אולי כדאי לרמוז לה לחסוך וכדו".

ענה לו מרן הגרש"ז א בתמיהה: הרי מסכנה עלובה זו שאין לה הנאות רבות בחיים, אין לה בעל ויסורים נוספים מלווים את מצבה, והנה לפחות יש לה את ההנאה מפירות אלו שבתחילת העונה, וכי גם את זה ניקח לה ח"ו!?

פעם הגעתי לברית מילה שנערכה בין יוה"כ לסוכות, זמן די לחוץ... היה שם מרן הגרש"ז א שהוזמן להיות סנדק.

זמן הברית התאחר והתאחר, המתינו למוהל ולאחד הסבים, וכמראה פלא מול עיני היתה מנוחת הנפש של מרן הגרש"ז א, שישב בכל הזמן הלחוץ הזה במנוחת נפש, ללא שום סימני קוצר רוח.

בפעם האחרונה שפגשתי את מרן הגרש"ז א, כשנה לפני פטירתו, אחר השתתפותו בשמחת נישואי אחותי זכיתי לראות דבר נפלא, שהגרש"ז א פסע במדרכה וכשהגיע לסוף המדרכה וביקש לרדת לכביש, התקשה, ואמנם ביד א' תפס באחד מנאמניו, (אולי היה זה הר' יוסף שוב), אך ידו השניה היתה פנויה. ואני רציתי לעזור ולכן הגשתי יד לידו השניה, לסייעו בירידתו מהמדרכה. אך הוא סירב בכל תוקף והתאמץ לנסות להסתדר ללא עזרה נוספת... בינו נא זאת!

(מתוך 'דיוקנא')

ובעניין הענווה וחסד, שמעתי דבר נפלא מרבי גבריאל יוסף לוי שליט"א, שבאחת משמחות הנישואין ראה מרן הגאון רש"ז אויערבאך זל"ה שהמחותנים מוליכים את החתן עם מתקן מיוחד שמונע לחלוטין את נזילת הנר על הבגדים, וכי אחד מהמחותנים היה מומחה לזכוכית, והוא חידש את המתקן הנ"ל. בראות זאת מרן זל"ה פנה אליו וביקש ממנו כקרוב משפחה של המחותר שייפנה אליו ויבקש בעילום שם הזמנה של כשמונה סטים של מנורות כאלו למניעת טפטוף הנר על בגדים.

אך רבי גבריאל ענה לו שאם לא יפרט את שם המבקש מסתבר שלא יסכים ההוא להכין את הדבר (שלא היה מצוי), ובקושי גדול הסכים מרן זל"ה שייזכיר את שמו שהוא ביקש זאת.

ואכן, כשבא אליו וביקש בשם מרן זל"ה את הבקשה, הסכים והכין מספר גדול של סטים לכיסוי הנרות ע"י זכוכית. וכשהיה מוכן הודיע רבי גבריאל למרן זל"ה את הדבר. מרן זל"ה ביקש שיביאם לביתו, ויכול לקחת מונית על חשבוננו, ויכסה את המנורות בכיסוי טוב, שאף אחד לא יראה את הדבר. ואכן עשה כן והביא אותם עטופים וחתומים לבית מרן זל"ה.

ואז מרן זל"ה פנה לאחד ממכריו בירושלים וביקש ממנו שיפתח גמ"ח של מוצר כזה לכל המעוניין והפקיד בידו (ואולי בעוד בתים) את המתקנים הנ"ל, שמכאן ואילך סייעו רבות להורי החתן והורי הכלה לשמירת בגדיהם. ומאז התפרסם הפטנט וכך התחיל להיכנס בכל שמחת נישואין להשתמש במנורה כזו.

מו"ר אבי ז"ל נהג ללכת מדי יום לכותל המערבי, לוקח אתו את סידור הרש"ש ומתפלל מתוכו עם כל הכוונות הנשגבות. הסידור היה עטוף במעטפה שהסתירה את תוכנו. אחד המתפללים הסתקרן לדעת מהו הספר, הוא התקרב אליו והציץ...

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על הענווה והצניעות

‘וְהִצָּנַע לָקֵת עִם אֱלֹקֵיךָ’ (מיכה ו', ח')

עם כל הכוונות הנשגבות. הסידור היה עטוף במעטפה שהסתירה את תוכנו. הוא היה עומד בפניו, הסידור היה סגור לחצאין, וכך היה מתפלל בו במשך כחצי שעה.

אחד המתפללים הסתקרן לדעת מהו הספר שמו"ר אבי קורא מתוכו. הוא התקרב אליו והציץ מקרוב בספר. מו"ר אבי הבין מה רצונו של אותו אדם... מיד סגר את הסידור והפכו על צידו, שלא יודע מהו הספר. אך ההוא התעקש והטה את ראשו לראות את צידו השני של הספר, אולי כך יגלה מהו הספר הזה... נטל מו"ר אבי את הסידור והכניסו לתוך חלוקו, והמשיך להתפלל. אמר: "ויתרתי על תפילה עם כל הכוונות הנשגבות, ובלבד שלא יראו אותי מתפלל מתוך סידור הרש"ש ויאמרו: 'איזה צדיק גדול!'"

ה"פלא יועץ" כותב כי מעשים והנהגות הנעשים מצד ההלכה - רשאים לעשות בפומבי, אבל 'מילי דחסידותא', הנהגות של חסידות - יעשו אותם בצניעה ובהסתרה ולא בפרסום ובפרהסיא.

רצונך להיות חסיד? אדרבה, תהיה חסיד ותתחסד עם קונן. רצונך להחמיר? מצוין, אבל תחמיר על עצמך. אל תעשה לכך פרסום! כותב הרב חיד"א, ומקורו מן הזוהר: אם אדם מפרסם את מעשיו - קיבל בכך את שכרו בעולם הזה, ואת העונש על היוהרה יקבל בעולם הבא. נורא ואיום! לא זו בלבד שבעולם הגמול לא יקבל שכר על מעשיו, אלא עוד יענש עליהם, בר מינן.

לעומת זאת, מי שמסתיר את מעשיו, הקב"ה שומר עליו ומסתיר אותו מהחיצונים, שנאמר (תהילים ק"א, ב'-ג'): "אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי.. עשה סתים שנאתי לא ידבק בי". זה שהצפין והסתיר את מעשיו בעולם הזה, יתקיים בו (שם ל"א, כ'): "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך", את שכרו הוא יקבל לעתיד לבוא, אשריו ואשרי חלקו! ('דורש ציון')

גדולי ישראל בכל הדורות, כשם שהיו מופלגים בתורתם - היו מופלגים בענוותנותם.

רש"י הקדוש חיבר את פירושו על התורה כולה - תורה שבכתב ותורה שבעל פה. את פירושו על כל התלמוד הבבלי הוא לא חיבר כספר שלם, אלא קונטרסים קונטרסים (לכן בעלי התוספות כינו את פרוש רש"י - 'הקונטרס').

במשך שנים הוא נדד ממדינה למדינה ומעיר לעיר, והיה לבוש כהלך עני. הוא היה אלמוני לגמרי, איש לא הכיר את גדלותו בתורה. הוא היה פוקד את בתי המדרש שבהם ישבו תלמידי החכמים ועסקו בתורה. הוא ראה באיזו מסכת הם עוסקים, והיה משאיר להם קונטרס של פרושו על אותה מסכת. תלמידי החכמים היו מעיינים בקונטרס ומתפעלים מן הדברים, אך לא ידעו מיהו מחברם.

באחת הפעמים הגיע רש"י לעיר אחת, שם הכירו אותו ואת גדלותו. הוא ניסה לחמוק, אך הרב שלח שני תלמידים שילכו לחפש אחריו. אמר להם הרב: "הוא יתנכר אליכם, אבל אל תניחו אותו עד שתמצאוהו ותביאוהו אלי". חפשו ומצאו אדם עני, פשוט שבפשוטים. כך נדד רש"י במשך כעשר שנים, עד שהשלים את כל חיבורו. חיבורו התקבל על כל חכמי דורו ונודע שמו, והוא האיר בתורתו את העולם כולו. רק אז שב לעירו והקים בה ישיבה, ולימד תורה והעמיד תלמידים.

המושג של 'פרסום' הוא מצד הטומאה. לכן מעלתם של ישראל היא הצניעות והפנימיות, ככל שהצניעות רבה יותר - תמצא יותר תורה ויראת שמים.

"לחתם סופר" זצ"ל היה תלמיד שאת מעשיו היה עושה בקול רעש ובצלצולים, היה בו דחף לפרסם את מעשיו, שידעו כולם כמה הוא חכם וצדיק גדול... הדבר היה למורת רוח לרבו ה"חתם סופר", אך הוא לא העיר לו על כך. כאשר ה"חתם סופר" היה פוגש אותו, היה שואל אותו "מה השעה?". אחד התלמידים הרהיב עוז לשאול את רבו לפשר הדבר, אמר ה"חתם סופר": "לשעון יש מנהג של קבע - כל חצי שעה הוא משמיע צלצול ומכריז: 'הנה אני'... גם התלמיד הזה כל דף גמרא שלומד - הוא מצלצל ומכריז: 'הנה אני!'... סוף דבר, אותו תלמיד יצא לתרבות רעה, ונהיה אחד מראשי הניאולוגים בהונגריה.

מו"ר אבי ז"ל נהג ללכת מדי יום לכותל המערבי להתפלל שם מנחה וערבית. היה נוהג לקחת אתו את סידור הרש"ש ולהתפלל מתוכו,

Dirshu
דרשו ד' ועונו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אל תקנו ספר

המבצעים זועקים מכל קיר ומכל פינה, אבל קבלו עצה טובה מאיתנו אל תקנו ספרים השבוע

מדוע לקנות
כשאפשר
לקבל מתנה

'אחינו' ו'דרשו' מחלקים מתנות יקרות ערך

שלושה ימים אחר

לרגל ההוצאה לאור של כרך 'במדבר ב' של הספר 'לקראת שבת' שכבש רק השבוע מבצע ענק תרומה לארגון 'אחינו' בסך של 18 ש"ח לחודש מסלולי התרו

18
ש"ח

תרומה של 18 ש"ח לחודש 13X תשלומים סה"כ 234 ש"ח

קבל סט 'משנה ברורה' 'דרשו' מתנה

התקשרו כבר עכשיו למשרדי 'דרשו'

זרים השבוע

זנים למבצע הגדול

ש את העולם התורני - 'דרשו' ו'אחינו' יוצאים במבצע ענק 'זוכים וזוכים'.
ז מזכה אותך בזכות של זיכוי הרבים עצום, וקבל מייד מתנות יקרי ערך
ממות כדלהלן:

18
ש"ח

תרומה של 18 ש"ח לחודש 15X תשלומים סה"כ 270 ש"ח

בל סט 'משנה ברורה' 'דרשו' + כרך 'לקראת שבת'
+ כרטיס הגרלה ל 42.000 ש"ח מתנה

02-5609000 והמתנות בדרך אליכם

"כשבחורים קמים לפני, כשאני נכנס לשיבה, אני מרגיש כמו שעומדים לפני ספר תורה פסול. אין לי מזה שום כבוד", אמר לי פעם, "אבל אל תחשוב אפילו לרגע שאני עניו. תנסה רק לנסות ולפרוך לי "שטיקל תורה" שכבר הדפסתי בספרי, ותראה כמה אני אוהב כבוד"...

עשרים שנה חלפו מיום פטירתו של הגאון רבי שמעון משה דיסקין זצ"ל, בעל "משאת המלך" ומראשי ישיבת קול תורה, ותלמידו מקורבו, הגאון ר' שמואל ברוך גנוט שליט"א, מראשי ישיבת "משאת המלך" באלעד, נזכר בערגה בגאון התורה והמידות

הגרש"מ דיסקין (מימין) בשיחה עם מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל

זצ"ל, "אתה הרי יודע על התבטלותי כלפיו. מרן הגראי"ל, כגדול הדור ומשושו, יכול להכריע, לבדו, בכל שאלה של עגונות ובכל שאלה ציבורית כבדת משקל הזקוקה להכרעה. אך אני אסביר לך מדוע דווקא הוא מתאים להשיב לי על השאלה הזאת באופן מיוחד."

והגרש"מ פתח בסיפור-משל ליהודי עם הארץ שניגש לרב חרדי ולראבי"ר פרורמי, ושאל "האם מותר לנסוע ברכב מיצובישי בשבת". השיב לו הרב החרדי: "מה זה שבת אני יודע, אך מהו מיצובישי אני יודע..."

השיב לו הראבי"ר הפרורמי: "מהו מיצובישי אני יודע, אך מה זה שבת אינני יודע..."

"והנמשל הוא", ביאר הגרש"מ, "ישנם גדולי תורה שחיברו חיבורים וספרים. יש להם "גישמאק" והבנה גדולה בהדפסת חידושי תורה ובזיכוי הרבים הגדול שבכך, אך מנגד הם אינם תופשי ישיבה ואינם עוסקים בהרבצת תורה לתלמידים, תלמידים צעירים בישיבות. ומאידך ישנם גדולי תורה שהם מרביצי תורה, אך לא הוציאו הם את חידושיהם לאור הדפוס. הגראי"ל שטיינמן הוא גם "ראש ישיבה", וגם "מחבר ספר". כך שמלבד גדלותו, עומק דעתו ועבודת ה' המיוחדת והמופלאה שלו, הרי מבין הוא היטב את צדדי הספק, מתוקף שייכותו לשני סוגי הרבצת התורה הללו, לימוד התלמידים בישיבה וגם זיכוי הרבים שבהוצאת הספרים..."

"כמספר מכיריו, כך מספר אוהביו", כתב הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל על ידידו הגרש"מ דיסקין זצ"ל, איתו התכתב במאות מכתבי תורה, שפורסמו על ידו לאחר מכן בספר 'פניני משאת המלך'. מהו סוד הקסם של אדם, שכולי עלמא לא פליגי שאכן כן, "כמספר מכיריו - כך מספר אוהביו"?! מדוע לכל אדם באשר הוא, אשר שמע או שוחח אי פעם עם הגרש"מ דיסקין זצ"ל, ניצת זיק מיוחד בעיניו כאשר שומע הוא על שמועה למדנית בשמו?

קשה לתלמיד, שאינו עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה, לבאר בהגדרה אחת קולעת וקולחת, להשיב על השאלה. קשה לדעת האם ה"תלמיד חכם האמיתי", כשרון היצירה וחוש ההברקה הנדיר, או שמא הלמדנות והגאונות, האישיות הרכה והנעימה, או דווקא החיוך שובה הלב, האכפתיות השכלתנית שהתערבה ברגש גדול, הדיבור התמידי בלימוד ללא שום הפוגה, הם אלו, כל אחד לחוד וכולם יחדיו, שהפכו את אישיותו של הגרש"מ זצ"ל לחד ומיוחד מגדולי מרביצי התורה בדורינו.

מדוע להתייעץ דוקא עם מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל?

כשנה קודם הסתלקותו שח לי הגרש"מ זצ"ל שמסופק הוא בבעיה חמורה. ידע הוא שלפי דברי הרפואה והרופאים, לפחות על פי דרך הטבע ומצוקות מחלתו הקשה, יאלץ הוא להיפרד מהאי עלמא דשקרא ולעבור לעלמא דקשוט. ונפשו בשאלתו, בראש מפוכח ובלב מבין אל נכון. חיבור טיוטה מוכן לו על מסכת זבחים, ועליו לסדרו לדפוס (כמהדורא תניינא על מהדורא קמא על זבחים, שכבר יצאה לאור בצעירותו). ומנגד, בני "קול תורה" זקוקים לו, לתורתו, לתשובותיו, לחידושיו ולעצותיו. השאלה היא, איפוא, האם לשבת בבית ולעמול, לכתוב ולהדפיס את חיבורו על זבחים, או שמא עדיף להגיע לשיבה גם ל"סדר שלישי", כפי שנהג בקביעות, ולדבר בלימוד עם הבחורים.

"ומה הרב החליט?" שאלתי.

- "אני ייכנס לשאול את רבי אהרן לייב שטיינמן", השיב לי הגרש"מ

אמר ועשה. עלה הגרש"מ זצ"ל ונכנס לקודש פנימה, עם כל עשרות שנותיו, עם כל תורתו הגדולה וגדלות שמו בכל בתי המדרשות, ושאל. ורבנו מרן בעל "איילת השחר" זצ"ל חוכך בדעתו ומכריע ש"קול תורה" עדיפה. הנוכחות המיוחדת של הגרש"מ דיסקין ב"סדר שלישי" ב"קול תורה", הריתחא דאורייתא ושדיתא מערכותיה של תורה ביני עמודי דמתיבתא, עדיפים על פני עוד חלק נפלא של "משאת המלך", למרות מעלתו העצומה של האי ספרא רבא.

ועולם התורה הפסיד את "משאת המלך" מהדורא תנינא על זבחים, אך מאות בני "קול תורה" הרוויחו עוד שנה של "סדר שלישי" במחיצתו של רבם ומאורם, נמשכו הם אל אורו הגדול והקיפוהו בחבלי אהבת תלמיד לרב רבנן...

"ומתוך כך הוא בא לזלזל בגדולי דורינו"

זכיתי ללמוד עימו בחברותא מידי ערב שבת קודש במשך כמה שנים. היו לו דעות מוצקות בענייני אמונת חכמים ולעיתים, בעוונותי הרבים, אף התפלמסתי והתפלספתי איתו בעניינים אלו, כמובן בדרך ארץ ובכבוד גדול. הגרש"מ תמיד ענה בחדות ובחכמה נפלאה.

"חברים" ולא "תלמידים"

מעולם לא פנה הגרש"מ זצ"ל לתלמידיו, אפילו לתלמידיו היותר מובהקים, בשם "תלמיד". תלמידיו נקראו אצלו "חברים". "כמה חברים מהישיבה אמרו אתמול פשט חדש ברמב"ם, או "זה חבר שלי מהישיבה", אמר והצביע על בחור (נבוך...) בשנות העשרה לחייו, מציג אותו ואת סברתו בפני אחד מתופשי התורה, בפגישה אקראית בחתונה, באוטובוס או ברחוב. אני זוכר שנסענו, מספר בחורים, לבקרו בבית חולים כשבועיים לפני פטירתו. רעייתו התעניינה בטלפון מי נמצא אצלו והוא השיב בפשטות: "חברים שלי מ'קול תורה'..."

החביבות הזאת היתה תורה שלמה אצלו. ללא שום מחיצות וסייגים, מבלי הבדלי מעמדות, שררה וכבוד. הנה עולה לו בחור משיעור א' בתחנת אוטובוס קו 16 ברחוב הפסגה. הגרש"מ, שעלה בתחנה הקודמת, מתיישב לידו, מחייך חיוך גדול ושואל שאלה חמורה על הסוגיה, או שמא על פרשת השבוע, או על הרמב"ם, או רבי עקיבא איגר, בעיקר על רבי עקיבא איגר, משוש אהבתו הגדולה. והשניים, תלמיד חכם מופלא ומורם מעם, בסוף שנות השישים לחייו, והצורב הצעיר, שרק זה עתה מלאו לו שש-עשרה, מתווכחים בלהט, מלבנים, מקשים ומתרצים, ובסוף גם מחייכים, חיוך פנימי גדול של אהבת תורה.

מוצאי יום הכיפורים האחרון בחייו של מו"ר זצ"ל. ההלכה ממליצה להקים מיד את הסוכה, אך כוחותיו הפיזיים של הגרש"מ מונעים ממנו לעשות זאת. מה עושים? פונים בפשטות אל ארון הספרים, שולפים מסכת סוכה ומתחילים ללמוד ולחדש, עד השעות הקטנות של הלילה, ועד בכלל.

"שירת הים" אצל הרבי מקרלין שליט"א, והגרש"מ רוצה להשתתף בו. הוא יצא מביתו שב"עזרת תורה" בשעה יחסית מוקדמת, אך הגיע ל"טיש" בשעה יחסית מאוחרת. מה קרה? הרב דיסקין עצר בדרך, נכנס לבית מדרש בפאתי הכביש ורצה לבדוק לרגע לשון מדויק של הרמב"ם. הוא התיישב וצלל בעומק העניין וכשסיים המשיך בדרכו, לכיוון קרלין. בהמשך הרחוב ניבט לעיניו בית מדרש נוסף והוא נכנס לרגע קט, לעיין ב"לחם משנה", ונשאר עוד ועוד מבלי משים. אל "הטיש" ו"שירת הים" הגיע הגרש"מ לבסוף בצירוף תירוץ מוצלח על הקושיה הנוקבת ברמב"ם.

פשטותו ואי גינוניו עשתה אותו למה שהיה. דווקא חוסר הכבידות והכבוד המדומה, הקרינה עליו קרני הוד מיוחדים במינם. מספר ידידי, תלמידו הרה"ג רבי מרדכי ברגר שליט"א, ר"מ בישיבת 'תורת חסד' באלעד: "היתה לו אמת מאד פשוטה ויפה. דוגמה, אחת מיני אלף, כדי לשבר את לב הקורא. ישבנו ודיברנו בלימוד. השעה היתה עשר וחצי בלילה, הזמן הרשמי שבו 'סדר שלישי' מסתיים וההסעה של הרב דיסקין מגיעה לאוספו למעונו. 'אני צריך ללכת', התנצל הרב וקם ממקומו, לאחר שנפרדתי ממנו. הוא התקדם עד פתח היכל הישיבה ולפתע רץ, חזר עד אלי, למקומו שב'מזרח'. 'אמרתי לך שאני 'צריך' ללכת. לא, אני גם 'רוצה' ללכת'... אמר, ואין לדרכו. לשם מה הגרש"מ חזר עד אלי? רק בשביל שלא ישמע שכל מה שהוא הולך כעת, זהו בגלל החובה ללכת. ולא היא, הוא לא רק צריך ללכת כעת. הוא גם רוצה..."

ב"קמפ" באב התשנ"ה ביקשתי ממנו להצטרף אליו בכדי לבדוק את העירוב המקומי בעיה"ק מירון, שם שהתה הישיבה. "אני מכיר את הלכות עירובין רק מהגמרא והרמב"ם", הצטדק בחיוך אופייני. בהמשך הדרך, יחד עם מחבר ה"שמירת שבת כהלכתה" הגרי"י נויבירט זצ"ל, התגלה שהרב דיסקין יודע בעניין גם "עוד כמה" פרי מגדים, מגן אברהם ושולחן ערוך, "משנה ברורה" וגם "חזון איש".... הוא אמר: "אינני אוהב לשבת ב'מזרח', כי זהו הרי 'מתכבד בקלון חברו'. שהרי כל חשיבותו של 'המזרח' הוא דווקא לאחר שיש 'מערב', וישנם אנשים שלא יושבים ב'מזרח'... כך הוא נהג, הלכה למעשה, בחתונות תלמידיו. כשהגיע לחופה וכובד בברכה, עמד ונטל את כוס היין, ביקש מהצלם לצלמו, כדי שישאר לחתן ולכלה למזכרת, ולחש בשקט למחותנים ש"כדאי שתעבירו את הברכה למישהו אחר, יש לכם בוודאי עוד מישהו שישמח ושרוצה לקבל ברכה..."

'פראק' אפור- מחשש לאיסור 'מלבן'

תקופה ארוכה בת שנים לבש הגרש"מ דיסקין זצ"ל "פראק" בצבע כחול כהה - אפרפר. לימים הוא סיפר לנו את טעמו הכמוס בעניין: "למדתי את הסוגיה של כיבוס ומלבן בשבת והבנתי שלכלוכים בצבע לבן המצויים על ה"פראק" אסורים בניקוי, ומכיוון שהלכלוך ניכר הרבה יותר על צבע שחור, לכן אני מעדיף ללכת עם בגד בהיר יותר, בו פחות יש חשש שאנקה אותו בשבת". "פראק" אפרפר? לרב ומורה דרך בתורה לאלפי תלמידים ורבבות לוקחי שמועה?

רבי חיים קנייבסקי שמע את הסיפור שלו, הסתכל עליו ואמר לו דבר פלא: "תתחיל ללבוש חולצות עם שרוולים ארוכים והכל יהיה בסדר"

הרה"ג ר' ישראל דחבש מפעילי 'אחינו', מספר על רגעים של נחת בפעילות

יעקב א. לוסטיגמן

היה לי פעם סיפור עם בחור שמאוד רצה ללכת לשיבה, אבל ההורים שלו התנגדו בחריפות רבה. הם היו ממש אנטי דתיים, לא יכלו לסבול כל דבר שיש בו ריח של יהדות. הם העדיפו שהילד בכלל לא יתעניין ביהדות ולא הצליחו עליו. מילא הוא הולך למדרשייה, לזה הם לא כל כך התנגדו בתוקף, אבל ללכת לשיבה? זה כבר היה מבחינתם קו אדום.

ניסיתי לעזור לו, לדבר עם ההורים. אבל ההרגשה היתה שאין עם מי לדבר... היה לי ברור שאין שום אפשרות בעולם לשכנע אותם. בצד לנו, לקחתי אותו למרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א שיברך אותו, אולי ייתן לו עצה מה לעשות. הגענו לרבי חיים, הבחור נראה כמו צעיר חילוני. יש כיפה על הראש אבל המכנסיים מכנסי ג'ינס והחולצה, חולצת טריקו קצרה...

רבי חיים קנייבסקי שמע את הסיפור שלו, הסתכל עליו ואמר לו דבר פלא: "תתחיל ללבוש חולצות עם שרוולים ארוכים והכל יהיה בסדר".

הבחור הופתע, ואת האמת גם אני הופתעת'...

מה קשורים השרוולים?

אבל רבי חיים אומר ואנחנו מבצעים.

משם לקחתי אותו לחנות, קניתי לו ערימה של חולצות חדשות עם שרוולים ארוכים, ומעכשיו הוא הלך רק עם שרוול ארוך.

אחרי תקופה קצרה ההתנגדות של ההורים הלכה וירדה, עד שהם הסכימו בלי שום בעיה שהבן ילך לשיבה. מדהים!! הכח של הסגולה שנתן הצדיק!

ועוד סיפור

יום אחד באים אלי הצעירים במדרשייה, ומספרים לי על איזה בחור שגר לבד בדירה ברמת גן, שלדעתם כדאי לקרב אותו.

אני מתחיל לגשש ומגלה שמדובר בבחור פוקר ופוקר עול. הוא בא מבית חילוני, אבל המתירנות שראה אצל ההורים לא הספיקה לו, אז הוא שכר דירה לבד ברמת גן, חי שם חיים מרוקנים מכל זיק של יהדות. עגילים בשפע, שיעור מגודל, בקיצור, לא בחור ישיבה מבני ברק...

לא הבנתי למה הצעירים במדרשייה הפנו אותי אליו. חשבתי לעצמי שאולי הם חמדו להם לצון ושלחו אותי למישהו שהיו בטוחים שאני אצא ממנו בשן ועין...

אבל אם כבר התחלתי לדבר אתו, אז אני לא מוותר כל כך מהר. בהתחלה הוא לא כל כך התעניין. הוא נהנה לדבר איתי אבל לא רצה ללמוד תורה.

פעם אחת אמרתי לו בוא נלמד משנה אחת. משנה אחת!! מה יש לך להפסיד... אני מבטיח לך שזה יהיה מעניין...

בדיוק היתה שם גמרא מסכת גיטין.

למדנו רק את המשנה הראשונה, אבל זה לקח לנו שעה.

לאט לאט התחיל להתקרב ולהתחזק יותר, בקצב מאוד מאוד איטי, אבל אחרי תקופה ארוכה הוא נכנס לשיבת 'אור החיים' בירושלים ומתישהו הפסיק הקשר בינינו, כשאני לא יודע בכלל אם הוא עדיין שומר מצוות או שחלילה היתה התדרדרות.

ואז הבת שלי מספרת יום אחד שהגננת שלה סיפרה לה בגן, שהחתן של הבן שלה הוא תלמיד שלי. אני שואל אותה איך קוראים לו, היא לא יודעת... ילדה קטנה... למחרת היא חוזרת מהגן עם פתק שכתבה הגננת ועליו שמו של החתן. לא פחות ולא יותר אותו בחור, התארס עם בת ישראל כשרה, בת למשפחה חרדית, ועומד להקים את ביתו על אדני התורה והיראה. בשביל רגעים כאלו של נחת, היה שווה כל המאמץ שהשקעתי בו ובעוד מאות ואלפי נערים אחרים...

סיפור נוסף לסיים

בשבת שוחחתי עם אחי היקר, ראש כולל חשוב מאוד ברכסים. הוא מספר לי שבתקופה האחרונה הגיע אליו אברך שביקש להתקבל לכולל, ותוך כדי סיפר לו שהוא מכיר את אחיו, אותי...

שאלתי אותו מה שמו של האברך, וכשהוא אמר לי במי מדובר, התפשט על פני חיוך רחב. אחי שואל אותי "מה אתה כל כך מאושר?". הסברתי לו שזה חיוך של נחת...

האברך הזה, לפני שנים לא רבות היה בחור צעיר ברמת גן. הוא הגיע

מסיבת יום ההולדת המקורית שנחגגה לחכם יצחק אלפיי

תוכן המכתב של הסבא מסלבודקא לבנו שחזר על עצמו מידי חודש

הרב ישראל ליוש

"תַּמְתָּ נַפְשִׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתִהְיֶה אַחֲרֵיָי כְּמִהוּ" (במדבר כ"ג, י')

שני המשאלות הללו של בלעם - אומר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל - מלמדות אותנו על נפשו השפלה, העצלה מעמל ונגררת אחר תאוותיה. שהרי הוא לא ביקש לחיות חיי ישרים כעם ישראל, אלא רצונו הוא דווקא למות כמותם. והסיבה לכך היא, כי לחיות חיי ישרים, זה מחייב ישרות, הגינות, התגברות על תאוות ורצונות, והליכה תמידית בדרך שמובילה אל מות ישרים - חיי נצח. אך תאוותן כבלעם מבקש לעשות קיצורי דרך, הוא חפץ לזכות אחרי מותו בעילוי נשמה, לה זוכים עם ישראל שפועלים למענה כל חייהם.

הכיצד אנשים העוסקים בקבורת מתים אינם צדיקים גמורים ויראים שלמים, הרי בכל יום הם מקיימים בעצמם את מאמר חז"ל: 'זכיר לו יום המיתה?!'

תמה כנגדם ר' ישראל: 'ומדוע אינכם שואלים על הסוסים המוליכים את ארונות המתים לבית הקברות? אלא זאת אתם מבינים כי לסוסים לא תועיל ראיית המוות כדי לחזור בתשובה, אם כן, גם בני אדם עליהם להיות ברי דעת, כדי שיתנו אל ליבם את ראיית יום המיתה, ושוב לא יחטאו.'

וראויים הדברים למי שאמרם, כי על רבי ישראל סלנטר מסופר שפעם בהיותו בארץ ניכר כשגייס כספים עבור ישיבתו, הרגיש כי שעתו קרבה, ופנה לתלמידו ששהה עמו, והדריך אותו ברוגע וביישוב הדעת כיצד לנהוג בו בשעת הפטירה. 'את ידי תניח כך, ואת רגליי תיישר... עצום את עיניי... אחר כך תדליק נר לעילוי נשמת...', ועוד הוראות שונות.

התלמיד לא היה כה שליו, והוא החל רועד מפחד לשמע תיאוריו החיים של רבי ישראל משעת פטירתו. רבי ישראל הבחין בחרדתו של תלמידו ואמר לו: 'מדוע אנשים פוחדים מרגע המות, ואינם פוחדים מהרגע שאחר המות... רגע המות הוא רגע אחד, ואילו ברגע לאחריו, עליהם לתת דין וחשבון על כל חייהם...!'

מסיבת יום ההולדת של החכם רבי יצחק אלפיי זצ"ל היתה נחגגת - עפ"י בקשתו - בצורה מקורית ביותר. בכל שנה הוא היה מבקש מידידיו שיערכו לו מאין מסע הלוויה, היו נושאים אותו על אלונקה, ואומרים 'יושב בסתר עליון', עד שהיו מגיעים לחלקת הקבר שקנה עבורו, שם היה דורש החכם דברי כיבושין והתעוררות על יום המיתה ועל הדין וחשבון שיערכו לו שם...

גם בקשתו השניה 'ותהי אחריתי כמוהו' עפ"י פירוש הספורנו, נובעת מהרצון של בלעם להשיג רווחים בדרך קצרה, ללא כל עמל ויגיעה. צאצאיו של אדם - אומר הספורנו - נקראים 'אחריתי', בלעם רוצה שהבנים שלו יהיו טובים ומוצלחים כמו הבנים של עם ישראל, אך אינו מוכן להקריב עבור זה משהו מעצמו. הוא מבקש להישאר כמו שהוא, לחיות חיי הפקר והוללות, ושזה לא ישפיע על ילדיו, אלא הם יצמחו מאליהם כבניהם של עם ישראל. לעומת זאת עם ישראל האמון על הפסוק 'אדם לעמל יולד', יודע ומבין שאת ההישגים הללו ניתן להשיג רק מתוך עמל ויגיעה והתגברות מתמדת על היצרים. 'מות ישרים' הוא אינו מוצר הנרכש בקלות ובזול, רק מי שיחיה 'חיי ישרים' יזכה למות 'מות ישרים'. גם צאצאים שהולכים בדרך הישר, נקנים רק ע"י דוגמא אישית שמקרינה מהאב אל הבן.

סיפורים אין ספור ישנם על צדיקי הדורות שחיו כל רגע את הדין וחשבון' שיהיה עליהם לתת אחרי מותם, נלקט כאן אחדים מיני רבים.

הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל ראש ישיבת סלבודקא סיפר כי בעת לימודיו בישיבתו של הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל בעיר הלוסק, למד איתו בישיבה בנו של הסבא מסלבודקא, הגאון רבי אליעזר יהודה, לימים ראש ישיבת מיר.

בכל חודש היה רבי אליעזר יהודה מקבל מכתב מאביו ה'סבא', ובכל מכתב היה הסבא כותב לו: 'כשמתעורר אצלך ספק כיצד לנהוג באיזה ענין, תחשוב איך היית נוהג לו היית יודע שזהו יומך האחרון...!'

'מי שמקבל כל יום מכתב כזה מאביו' - סיים רבי אייזיק - 'אין פלא שהוא צמח לגאון בישראל...!'

שאלו פעם את אבי תנועת המוסר הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל:

לשליחת תגובות לכתוב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

בינתיים, נראה כי אני היחידי כאן ביוהנסבורג במבחני 'קניין ש"ס', ולדעתי ניתן בקצת תעמולה ופרסום לגרום לאנשים נוספים להצטרף לתוכנית המיוחדת בה זוכים אלפי יהודים להתקדם ולרכוש ידיעה נרחבת בתלמוד הבבלי עד כדי שליטה כוללת בכל הש"ס

ראיון מיוחד עם הרב אהרן משה כהן, אחד מנבחני 'דרשו' ביוהנסבורג

מתוך סדרת שיחות עם נבחני 'דרשו' בקניין ש"ס

הרה"ח ר' אהרן כהן שליט"א

שלום רב

אני אחד מהנבחנים במסגרת קניין ש"ס וברצוני לחזק את האמרים והשיחות הגורמים להכרת חשיבות העניין.

בעזרת השם יתברך, אני מעוניין להביא לעוד ועוד אחרים הגרים אתי בדרום אפריקה להצטרף למסגרת המבחנים.

ראיתי שאתה כותב ומראיין נבחנים, אני חושב אולי תוכל לעזור לי בזה. אם יש בידך חומרי פרסום ותמונות, וכן כל מידע אודות תוכנית קניין ש"ס, אשמח מאוד באם תשלח אלי לצורך זיכוי הרבים.

תודה וכל טוב.

אהרן משה כהן

תכניות דרשו בעירנו-יוהנסבורג.

איך אתה עושה את זה?

זכיתי ואני מוסר כל בוקר אחר התפילה, שיעור ב'דף היומי' לחברים שזכו לחזור לצור מחצבתם כיהודים יראים ושלמים המתפללים בבית המדרש בקהילת 'חפץ חיים' בעירנו. מטבע הדברים עצם מסירת השיעור 'מחייב' אותי להתכונן ולהבין טוב את החומר, כך אני מכין את החומר כמה פעמים למען אוכל להעביר את החומר למשתתפים.

זה מספיק למבחן החודשי?

לא. ממהר הוא להבהיר. קודם כל מגלה הוא, סדר השיעור הוא. בימים שני עד ששי, לומדים את החומר השבועי וכך ימי שבת וראשון פנויים לחזרה שבועית. אחר, בשבוע האחרון, לפני המבחן, אני חוזר שוב על כל החומר, ואז אני מגיע למבחן החודשי לקצירת הפירות ברנה.

כך גם, ממהר הוא להוסיף, כשאני מתכונן לשיעור וגם אחר כך בחזרה על החומר לקראת המבחנים. אני עושה סימנים או מוסיף על הסימנים המובאים בגמרא, לסמן כל מחלוקת עם השמות והרבה פעמים כמה מילים לזכרון דעת כל בר פלוגתא.

ולפני המבחן המסכם על 120 דף? מעוניינים אנו לשמוע את דרכי לימודו.

כל תגובה על התועלת שבסדרת השיחות, הן מחברי 'קניין ש"ס' החשובים עצמם, והן מכלל לומדי 'דף היומי' וכדומה המתלהבים ומקבלים דרבון להתקדם בידיעת התורה מביא עידוד וחיוק רב. אך בהחלט מיוחד הוא הדבר, במכתב מעניין זה. מכתב מיוהנסבורג מיהודי הזוכה (לע"ע היחידי!) שם להיות מגיבורי החיל, חברי 'קניין ש"ס', ללמוד ולהבחן על כל הש"ס! ועדיין לא הזכרנו את רצונו טהור, להשקיע ולגרום לחבריו ומכריו לזכות גם הם ליהנות בזה העולם מהחלום הנכסף ללב כל יהודי; להיות יהודי של ש"ס.

איך הכל התחיל? התחלנו בנקודת ההתחלה האישית. האמת, הכל סייעתא דשמיא גדולה ועצומה. הגעתי לארץ ישראל על מנת ללמוד בשיבת 'עטרת ישראל' שנה אחת. מתחיל הוא ברגש. בסיום השנה, החלטתי שאני ממשיך, כה זכיתי לגור אחר חתונתי כמה שנים בארץ ישראל לפני חזרתי ליוהנסבורג. עסקתי כמה שנים בתחום החינוך, כיום זכיתי ואני שוב יושב ולומד.

כאגב מטעים הוא, ומתלמידי יותר מכולם. בתור מלמד בת"ת, לא פעם, שאלו אותי התלמידים - רבי כבר כמה פעמים סיימת ש"ס, רבי באיזה גיל כבר היית בקי בש"ס. לצערי לא יכולתי לענות להם תשובה חיובית. וזה בעצם היה אחד מהמדרבנים שלי להצטרף למחזור הנוכחי של דף היומי. מציין הוא בחן. ואז בהארה משמיא, ממש באותה התקופה הודיע הרב אריה טבק שליט"א על פתיחת

כמובן, כל העת ממשיכים בחזרות. מצהיר הוא בסיפוק. אנו מקפידים לעבור וללמוד את כל הגמרא בפנים, אך הפעם זה כבר יותר קל לנו. אנו לומדים דברי הגמרא בפנים, אך בכל עמוד ודף אנו מסכמים לעצמנו בקצרה, מה למדנו בכאן, איזה עניינים וכמה שיטות.

באיזה סוג 'תמצית הדף' או 'סיכומים' אתם משתמשים?

הכל בייצור עצמי. הוא מתחייך, כשהוא מפרט. בחזרה לפני המבחן החודשי, כשאני כבר אחר כמה וכמה פעמים לימוד וחזרות, אז בסיום לימוד כל דף, אני כותב לעצמי בשולי הדף את תמצית הסוגיא או המחלוקת בקצרה ובבהירות. כה, כשאני מגיע לחזרות על 120 דף ובהמשך לקראת המבחנים הגדולים על אלפי הדפים, אני משתמש בזה כעזר וסיוע לתמצית את הדף למען יעמדו לזיכרון באופן קל ומעשי. כן, אישית, אני רואה בזה תועלת רבה ואני משתמש עם עיפרון צבעוני להדגיש הנקודות העיקריות.

גם לפני המבחנים הגדולים אתם חוזרים שוב על כל החומר? מעוניינים אנו לדעת. סופסוף מדובר באלפי דפים.

כן, משיב הוא בתום. אם כי, ממהר הוא לסייג, אין באפשרותי לחזור ממש סמוך למבחן, אך בהחלט יש לי תכנית חזרה בו אני מנסה ללמוד כל יום במהירות יחסית כ-20-10 דפי גמרא, תלוי לפי החומר

המשך מעמוד 2 | מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

היה בביתנו מקרר ישן ביותר שהתקלקל כל 'שני וחמישי'. מישהו רצה להביא לאמא מקרר חדש, אך היא סירבה בכל תוקף. לבסוף קנה לביתו מקרר חדש, ואת הישן הביא לאמא. רק את המקרר הזה ניאותה אמא לקבל.

סיפרה לי אחת מידידותיה של אמא: חברתי קנתה מקרר חדש וחיפשה למי למסור את המקרר הישן. נזכרתי כי ראיתי אצל הרבנית קניבסקי מקרר ישן ורעוע, שנתמך על ידי קופסאות כדי שלא ייפול... פניתי אליה ושאלתי האם היא רוצה להחליף את המקרר שלה במקרר משומש במצב טוב. היא שאלה את רבי חיים, והוא השיב: "הלא זריקת המקרר היא בבחינת 'בל תשחית'..." (בסופו של דבר הגיע המקרר לסבתא הרבנית קניבסקי, שעד אז לא היה מקרר ברשותה.)

גם מקפיא נפקד מביתנו במשך שנים ארוכות. כאשר רכשנו לאמא מקפיא, נגרמה לה עגמת נפש גדולה: "מה אעשה עם המותרות הללו?" היא לא נרגעה. "למה הייתם צריכים להתאמץ? טוב לי עם מה שיש לי!" אמא לא רצתה בו בשום פנים ואופן, ורק טיעון הלכתי שכנע אותה להשתמש בו: "על ידי המקפיא יישמרו המאכלים היטב ולא יזרקו, וכך ניצל מאיסור 'בל תשחית'..."

המיקסר בביתנו נשבר פעמים רבות, תוקן ונשבר, שוב תוקן ושוב נשבר. לאחר שכבר לא ניתן היה להשתמש בו עוד, החליטו בני הבית לקנות מיקסר חדש, אולם נתקלו בהתנגדותה של אמא: "אפשר לנסות לתקן שוב!" החליטו לשאול את אבא, והוא הסכים לדעתה של אמא. ויהי לפלא - המיקסר חזר לעבוד! לשמחתה של אמא... לאחר שנישאנו החלטנו בעלי ואני לקנות לאמא מטבחנה חשמלית.

ובזמן שיש לי.

אשריך ואשרי חלקך. אז מה בוער לך עכשיו? חוזרים אנו לבקשתו דרכה הגענו אליו.

בינתיים, משתף הוא בגילוי לב יהודי. אני היחיד כאן ביוהנסבורג במבחני 'קניין ש"ס', ולדעתי בקצת תעמולה ופרסום שעוד אנשים יתוודעו לתכנית המיוחדת בו זוכים אלפי יהודים להתקדם ולרכוש ידיעה נרחבת בתלמוד הבבלי עד כדי שליטה כוללת בכל הש"ס, ללא ספק, הדבר יביא לעלייה ניכרת וגוברת במספר הנבחנים החודשיים וכו'.

כה אני מקווה שאי"ה בהמשך במחזור הבא, נזכה ונראה עלייה רצינית במספר לומדי ונבחני הש"ס, גם כאן ביוהנסבורג לצד העלייה הנרחבת שוודאי תהיה במספר הכללי בארץ ישראל ובכל רחבי תבל.

לא נשאר לנו אלא להצטרף לתקוותו יחד עם כלל מזכי הרבים החשובים, כל אחד במקומו, העושים ומעשים להגביר חיילים לתורה ולידיעת הש"ס. מי ייתן ונזכה לראות את כל עם השם לומדים ומתקדמים בידיעת התורה...

שלחית תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

היה זה לאחר שבעלי נוכח בטרחתה הרבה של אמא סביב הכנת הדגים; עד אז היתה טוחנת את הדגים במטחנה ידנית. המתנה לא היתה אמורה להתקבל, לולי שנחשבה כמתנה מהמחותנים, הורי בעלי. מפני כבודם לא יכלה אמא לסרב לקבל את המטחנה...

בהזדמנות אחרת חפצנו הילדים לקנות לאמא מתנה - מעבד מזון. ידענו כי כך נקל עליה בהכנת כמויות המזון העצומות שיצאו ממטבחיה. אמא לעומת זאת, לא חשבה כך: "יש לי כוח בידיים! אם יהיה לי מעבד מזון ה' ייתן פחות כוח בידיים..." לבסוף, לאחר ששח לה מישהו, כי משקה מסוים המקל על חולים יכול להיעשות רק בעזרת מכשיר זה, הסכימה להכניסו אל הבית.

בערב פסח אחד קנו לאמא תנור חדש. התכנית היתה שלאחר החג יעבירו אותו לימות השנה, מפני שהתנור הישן כבר היה משומש מאוד ולא פעל כראוי. אמא התנגדה בתוקף, ומיד עם צאת החג מיהרה לאחסן את התנור החדש בין כלי הפסח, שמא 'חלילה וחס' יצא הרעיון אל הפועל...

יום אחד נשברה האמבטיה. באותו יום ביקר בבית יהודי בעל אמצעים, הוא שמע על הנוק שאירע, ולאחר זמן מה שלח לאמא סכום כסף נכבד לתיקון הנוק. אמא קיבלה את הכסף בתודה, התקשרה אל הנדיב ואמרה לו: "האמבטיה השבורה עודנה ראויה לשימוש, ואין צורך להחליפה. האם אוכל להשתמש בכסף לצדקה?" מה רבה היתה שמחתה כשבקשתה אושרה, והיא מיהרה לחלק את הכסף לנוקקים...

(מתוך הספר 'בית אמי')

והלא יאומן קרה: בתוך חודש וחצי, נשברו ארבע צלחות במזל טוב. ראש הישיבה אירס את בתו, ועוד אחד מאנשי הצוות אירס שלוש בנות - בתוך חודש וחצי בלבד! באופן פלאי ועל טבעי, כל זאת - כהמשך להתפתחות המעניינת בטעות שהובילה לקבלת שני הבחורים...

כיצד טעות בזיהוי הובילה לארבע חתונות?

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"ויגר מואב מפני העם" (במדבר כ"ג, ג')

את מחשבותיו, הוא לא מצליח לחשוב ולהתרכז. גם משימותיו הבערות להיום מעיקות עליו, יש לו הרבה עניינים לסדר, אבל הוא עוצר הכל, מחניק אנחה כבידה, נעמד בשולי השוק, בסימטא חשוכה למחצה, ומתפלל תפילת שמונה עשרה מהירה וחטופה...

ובכל זאת, ולמרות שלא כך צריכה תפילה להיראות - גם תפילה כזאת בוקעת רקיעים. גם האנחה הזו, מתוך לב מודאג ומבולבל, באפס ריכוז וללא כל כוונה או דביקות, מוצאת מסילות לכסא הכבוד ומגיעה עד אבא שבשמים. כי אנקתו של יהודי ואנחתו, תפילתו ודמעותיו, מגיעות תמיד ליעדן ומצליחות לחולל ישועות!

הראיה לכך היא מלשון הפסוק, בו הוא דורש כך: 'וירא בלק... אשר עשה ישראל לאמורי' - כלומר, בלק ראה את הכח של עם ישראל לפעול באמצעות ה'אמורי' - כח האמירה שבפיהם. ולצערנו של בלק ולגודל זכותם של יהודים - כח זה אינו נתון רק לצדיקים או לבעלי דרגות רוחניות גבוהות, אלא 'ויגר מואב מפני העם' - 'עם' הוא דרגה נמוכה, כלומר - אנשי מואב חששו מתפילתו של כל יהודי, גם כזה שאינו בדרגה גבוהה, בהבינם כי לכל יהודי הכח והעוצמה לחולל מהפכות בתפילתו.

זה כוחה של תפילה, ולו הקטנה ביותר שנשמעת, הפשוטה ביותר כביכול, אם היא בוקעת מעומק הלב, היא יוצרת קשר בלתי אמצעי בינינו לבין בוראנו, קירבה עמוקה בין לב של יהודי לאביו שבשמים. וכך גם תפילות שהן לא הכי-הכי, גם זעקות שאינן מגיעות בשיא הכוונה הטובה, יכולות להגיע לבורא עולם ולחולל את הישועה הנכספת!

אחת המתנות המרגשות ביותר בהן זכה עם ישראל, המתנה הממוחישה בצורה הטובה ביותר את קרבנותנו לבוראנו, המתנה שיש בה הוכחה חותכת ועדות על היותנו 'פרוטקציונרים' אצל מלכו של עולם, היא מתנת התפילה. התורה בעצמה מגדירה את יתרונו של עם ישראל במתנת התפילה, ומגלה רובד של קרבת אלוקים יקרה ואהובה שאין כמוה: 'כי מי גוי גדול אשר לו אלוהים קרובים אליו, כה' אלוקינו בכל קראנו אליו' - - -

יש משהו מרגש, מחמם לב, מסיר דאגה ושומר על שלוה, בעובדה שאתה יודע שיש לך אבא כה גדול, מין 'מספר חירום', אליו אתה יכול לפנות בכל עת. 3 פעמים ביום נקבעו התפילות, ובנוסף - כל רגע בחייו של יהודי יכול להפוך לרגע מרומם ונעלה, מרגש ויוצא דופן, של תפילה וקשר אלוקי צמוד ומחזק.

בכל מקום, בכל מצב ובכל תנאי, יכול כל יהודי לעצום את עיניו, ולהתחבר. יש מקומות מסוגלים כמקומות תפילה - אך בכל מקום ניתן להתפלל. יש זמנים הידועים כעיתות רצון - אך כל שעה היא זמן טוב לתפילה. יש גם חשיבות רבה לתפילה ברוב עם או בראשות צדיקים, אך גם תפילתו של יהודי יחיד, בכל קצה בעולם ובכל מקום נידח - יש לה השפעה מכרעת, היא יוצרת את החיבור היפה והמלבב של היהודי ובוראו.

אם חשבנו שכדי שתפילה תחולל מהפכה ותבקע רקיעים, היא חייבת להיות רק תפילה מיוחדת - במקום מסוגל, בזמן מסוגל או בציבור, הרי שבפרשת השבוע חושף הרה"ק המגיד מטריסק ז"ע בספרו 'מגן אברהם', כי למעשה - כל תפילה, כל אנחה, כל תחינה לה' מעומק הלב של כל יהודי, בכל מקום ובכל זמן - יכולות להפוך את מערכות הטבע, לשנות גזירות ולהשפיע השפעה מכרעת לאורך זמן.

וכדי להמחיש זאת, הוא מוסיף חשיפה מרגשת, גילוי מהנעשה בישיבה של מעלה, בשם הבעל שם טוב הקדוש ז"ע. וכך הוא מגלה: קורה שיהודי טרוד ועסוק, עד כדי שהשלווה ממנו והלאה. מבוקר עד ערב הוא מתרוצץ, אין לו פנאי, אין לו יישוב הדעת. לפתע הוא נושא מבט אל האופק ומגלה כי השמש עומדת לשקוע, ואז עולה בזכרונו - מנחה...

הוא כעת ברחובה של עיר, בשוק הסיטונאי. קולות התגרים משבשים

הבה נזכור זאת בכל עת, ונשים את הדברים לנגד עינינו. אם עד כדי כך גדול כח התפילה גם כשאינה בשיא הכוונה - על אחת כמה וכמה תפילה בעייתה, בבית כנסת, בציבור, לאחר הכנה כראוי ובכוונה והתלהבות. הכח של תפילה רב ועצום גם בתפילות 'פשוטות' כביכול, וגדול שבעתיים בתפילות הנערכות כראוי, בדבקות ובלהט, כפי שתפילה צריכה להיראות!

הבה ניישם זאת, נבין כי התפילה היא ההשקעה הבטוחה שמניבה תוצאות, זו הדרך להגיע להישגים. בעת מצוקה או צרה, עוד לפני שנפעל בכל הכלים הגשמיים העומדים לרשותנו, נישא תפילה נרגשת מעומק הלב, נשפוך שיח בפני הכתובת הזמינה תמיד, ורק מחכה להושיענו. כך נזכה להרעיף על עצמנו חיים טובים ומאושרים כל הימים!

שמות זהים, ישועה מרובעת...

ראש הישיבה הביט בהיכל הישיבה המלא מקיר לקיר, וספק את כפיו באכזבה. היכל הישיבה המפורסמת עמוס לחלוטין, לא תהיה אפשרות לדחוק בו ולו בחור בודד. עתה שניים מתדפקים על דלתו, שניהם מבקשים להתקבל לזמן אלול תשע"ז, שניהם מצויינים, אך מגבלת המקום אינה מותירה להם סיכוי...

בצער רב, ביקש ממזכיר הישיבה להתקשר לשני הבחורים, ולהודיעם כי אין מקום. 'הבחורים מצויינים, אך אין להם מקום. לא נוכל לקבל בחור שאין לו כסא לשבת!' - קבע ראש הישיבה באנחה, 'הם יאלצו למצוא לעצמם מקום תורה אחר'...

המעניין הוא, ששני הבחורים נשאו את אותו שם משפחה. שמו של האחד יוסף אברג'ל, שביקש להתקבל לשיעור א' בישיבה, ושמו של השני אברהם אברג'ל, שביקש להתקבל לשיעור ג' בישיבה. כשאין מקום בהיכל הישיבה - אין מקום לשני הבחורים, וכך נאלץ המזכיר לערוך באותו יום שתי שיחות טלפון טעונות, ולהודיע שהבנים לא מתקבלים לישיבה.

בעוד שנראה כי הוריו של יוסף קיבלו עליהם את הדין בהכנעה, הוריו של אברהם אברג'ל לא הפסיקו את מסע הלחצים והתחנונים. מדי יום ביומו שבו והתקשרו, התחנונו על נפש בנם. אפס, ראש הישיבה נאלץ להתעקש ולהשיב ריקם את כל הלחצים, כי כשאין מקום - פשוט אין! ואז, בשעת צהריים אחת, הגיעה שיחת טלפון שהכריעה אחרת - על הקו היה הרה"ג ר' אליהו מן שליט"א, ממקורבי הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, שהתקשר בשמו וביקש כי ראש הישיבה יעשה כל מאמץ ויקבל את הבחור אברג'ל. לנוכח שיחת טלפון כזו התקשה ראש הישיבה להישאר אדיש, ונענה ואמר כי למרות שאכן אין מקום - לא יוכל להשיב את בקשת הגר"ח קנייבסקי ריקם...

ראש הישיבה ניגש מיד למשרד, וביקש מהמזכיר לשוב ולהתקשר להוריו של אברהם אברג'ל, ולהודיעם כי בנם מתקבל לישיבה. ההורים התרגשו לשמע הבשורה, וכלל לא ידעו מה עומד מאחוריה... חלפו כמה שעות, ולפתע התפתחות לא צפויה בעליל: הוריו של הבחור יוסף אברג'ל, שכבר שבועות ארוכים לא יצרו קשר, התקשרו להודות לראש הישיבה על הסכמתו לקבל את בנם, כפי ששמעו

מהגר"א מן שבישרם על כך. ארכו 30 שניות בלבד עד שראש הישיבה הבין:

הבחור אברהם אברג'ל שקיבל הודעה כי התקבל - לא הוא הבחור למענו פנה הגר"ח קנייבסקי! הפניה הגיעה עבור הבחור יוסף אברג'ל, שקיבל תשובה שלילית כבר לפני כמה שבועות, ומאז הוריו כלל לא התקשרו, ושמו נשכח מלב. ואילו אברהם אברג'ל שקיבל הודעה מהמזכירות כי התקבל - זו הודעה מוטעית שלא ניתן לחזור ממנה!

בבת אחת חילחלה ההבנה לראש הישיבה: במקום לא לקבל אף אחד מהם - שניהם התקבלו!... יוסף התקבל בהודעה מהגר"א מן כי ראש הישיבה נענה, ואילו אברהם התקבל בהודעה ממזכירות הישיבה, שסברה שהוא הוא הבחור המדובר, למענו פנה הגר"ח... מה עושים עכשיו?

הוא הפנה את השאלה אל הגר"א מן - ששאל את הגר"ח קנייבסקי. התשובה הפתיעה: הואיל וכך גלגלה ההשגחה העליונה, אין מנוס מלקבל את שני הבחורים, גם את אברהם וגם את יוסף, והוא בטוח בכשרונו של ראש הישיבה למצוא פיתרון לסוגיית חוסר המקום...

ראש הישיבה שמע את התשובה, והבין מיד כי הדבר ידרוש ממנו מאמץ גדול עד כדי למעלה מדרך הטבע - למצוא מקום לשני בחורים שבדרך הטבע אין להם מקום... כששמע הגר"ח קנייבסקי כי עד כדי כך גדול המאמץ הדרוש, הגיב ואמר: 'בזכות זו ייושע ראש הישיבה באופן של למעלה מדרך הטבע!'

ראש הישיבה שמע את הדברים, וקפץ מיד: 'הן בבית בת מבוגרת הזקוקה לשידוך, ואף בבית אחד מאנשי הצוות 3 בנות מבוגרות הזקוקות לשידוך. אנו בהחלט זקוקים לנס שמעל לדרך הטבע, כדי לשמח את כולן בעת ובעונה אחת!'

הגר"ח קנייבסקי שמע את הדברים, ועל אתר נענה ובירך כי הבנות כולן תמצאנה את זיווגן ומהר. ראש הישיבה התרגש מהברכה ומיהר לבשר לבני משפחתו, שהחלו להמתין למימוש הברכה...

והלא יאומן קרה: בתוך חודש וחצי, נשברו ארבע צלחות במזל טוב. ראש הישיבה אירס את בתו, ועוד אחד מאנשי הצוות אירס שלוש בנות - בתוך חודש וחצי בלבד! באופן פלאי ועל טבעי, 4 בנות מעוכבות שידוך - זכו לחגוג את היום השמח בחייהן ולבנות את ביתן, כל זאת - כהמשך להתפתחות המעניינת בטעות שהובילה לקבלת שני הבחורים...

ואז, ביום בו הגיע אברהם אברג'ל לישיבה, שוחח ראש הישיבה עם אביו, וביקש לדעת כיצד קרה הדבר שלמרות שבדרך הטבע לא היה לבן סיכוי להתקבל, למעשה - התקבל נגד כל הסיכויים. כיצד קרה כדבר הזה, שבאופן כה פלאי, בטעות כה מוזרה, לבסוף התקבל הבן לישיבה הנכספת?

נענה אביו של הבחור וגילה, כי לאורך תקופת הלחצים והתחנונים, רעייתו לא עזבה את ספר התהלים מידה. 'אני סברתי שזו תפילת שווא, אם הבחור לא מתקבל כי אין מקום - אז אין מקום, נקודה' - התוודה האב באוזני ראש הישיבה. 'אבל רעייתי סברה אחרת, ולא הניחה את ספר התהלים ולו ליום אחד. שעות ארוכות בכתה והתפללה כי בנה יתקבל, ולבסוף - כך אכן קרה, באופן פלאי שמעל לדרך הטבע!'

'לא יאומן!' - קרא ראש הישיבה ברגש, 'ראו עד כמה כוחה של תפילה! לא היה לבחור כל סיכוי, גם הפניה מהגר"ח קנייבסקי לא הגיעה בעניינינו. ובכל זאת - התפילות של אמו יצרו ישועה פלאית כפולה ומכופלת: הבחור התקבל עקב טעות בזיהוי בשמות משפחה זהים, וארבע בנות התאסרו במהירות שלמעלה מדרך הטבע - הכל בזכות תפילותיה של האם שהובילו לכל ההתפתחות המופלאה הזו!

ואת דבריו אלו של ראש הישיבה, אותם שמענו מפיו, את דמותו של הבחור אברהם אברג'ל המתקבל לישיבה, ואת ארבע הבנות המאורסות בתוך חודש וחצי באופן כה פלאי - כדאי שנראה לנגד עינינו כשאנו ניגשים לתפילה. כי גם דבר שהוא חסר סיכוי - הוא חסר סיכוי עד שנתפלל עבורו. מהרגע שאדם מתחיל להתפלל - כל דבר הוא בר סיכוי, כל ישועה בוא תבוא!

הבה נתפוס את התפילה בכל הכח, נאמצנה אל ליבנו. בכל עת נוכל להתפלל, ובוודאי בשלוש הזדמנויות המתנה היומיות שניתנו לנו. הבה נתפלל בכל הכח, עם כל העוצמה. זה יכול להפוך עולמות, זה מה שיביא לנו את הישועה הנכספת!

תשובה שהצילה חיים!

היה זה לפני כ-65 שנה. אחד מיקירי קרתא דירושלים, הרב נחמיה בקר ז"ל, נפקד בשעה טובה ומוצלחת בבן ראשון, שהפך אותו לאבא נרגש ומאושר. ההורים הביאו את בנם הקטן הביתה בהתרגשות ובשמחה, ונראה היה כי מעתה חייהם יהיו מאושרים עוד יותר, בזכות האוצר הקטן שהצטרף למשפחה הצעירה.

ואז הכל הסתבר. לפתע החלה היולדת הצעירה לחוש שלא בטוב, והובהלה לבית החולים. הרופאים בדקו מה שבדקו, והגיעו למסקנה שאין ברירה אלא לבצע ניתוח דחוף באופן מידי, כי הדבר כרוך בפיקוח נפש של ממש. גם הרופא הנודע - פרופסור שקולניק הסכים עם הקביעה הזו, והוסיף והבהיר כי נראה שהניתוח הזה יגרום לכך שהיולדת לא תוכל ללדת עוד, והבן שנולד יהיה בן יחיד...

כששמע ר' נחמיה את הבשורה, הבין שלכאורה אין כאן שאלה, הרי מדובר בפיקוח נפש שדוחה הכל. אך כיוון שמדובר בסוגיה משמעותית בעלת השלכות לטווח ארוך, ביקש לנסוע לבני ברק - אל ה'חזון איש' זצ"ל, להיכנס לגדול הדור ולשואלו האם לבצע את הניתוח שהשלכותיו ברורות...

פרופסור שקולניק הסכים להמתין קמעא, ור' נחמיה יצא למסע מירושלים לבני ברק. באותם ימים הדרך ארכה כמה שעות, שלאחריהן הגיע ר' נחמיה לביתו של ה'חזון איש', ומיהר להיכנס פנימה. כשנכנס, גילה כי ה'חזון איש' ניצב על יד הכיור ועומד ליטול ידיים לפני תפילת מנחה, אך לנוכח הדחיפות שבעניין - מיהר לגשת אליו ולהציג את שאלתו.

ה'חזון איש' האזין לו בקשב, והשיב מיד כי הואיל וזו שאלה של פיקוח נפש לדברי הרופאים, וכיוון שהם תמימי דעים שאי קיום הניתוח מסכן את חיי האם - הרי שאין מנוס מלבצע את הניתוח ויפה שעה אחת קודם, גם במחיר שהבן שנולד יישאר בן יחיד...

ר' נחמיה האזין לתשובת גדול הדור, ורגע לפני שפסע לאחור, ביקש

ממנו ה'חזון איש' שישאר במקום לתפילת מנחה. ר' נחמיה כמובן לא סירב לבקשה, ואף שהיה לחוץ בזמן וממהר לבית החולים לעדכן את הרופאים כי יבצעו את הניתוח ומהר - החליט להתעכב במקום ולהתפלל מנחה במניינו של ה'חזון איש'.

לאחר תפילת מנחה התרחשה תפנית לא צפויה - - -

לפתע פתאום, מיזומתו, ניגש אליו ה'חזון איש' וביקש כי ישוב ויציג את שאלתו לפרטיה ולצדדיה. ר' נחמיה התפלא, ושב והסביר את הצדדים: מחד גיסא - האשה בסכנת חיים, הרופאים כולם - כולל פרופסור שקולניק המוערך - תמימי דעים שאין מנוס מלנתוח. מאידך גיסא - המחיר קשה ומצער: מעתה לא יזכו בני הזוג לילדים נוספים!

ה'חזון איש' שב והקשיב לשאלה כאילו הוא שומע אותה לראשונה, ופסק חד משמעית: 'לא לבצע את הניתוח! בורא רפואות כבר יעזור, אל תרשה לרופאים לנתח!'

'רגע, לא הבנתי', תמה ר' נחמיה, 'והלא אך לפני כמחצית השעה הרב בעצמו פסק כי חובה לנתח. מה השתנה?!'

'מנחה! - השיב ה'חזון איש' קצרות.

'מה?!' תמה ר' נחמיה. 'מה השתנה? הלא תיארתי את צדדי השאלה באותה בהירות ובאותה חדות לפני מנחה ולאחר מנחה. כיצד יתכן שהתשובה התהפכה לחלוטין - מחובה לעשות ניתוח בשל פיקוח נפש, לסירוב לעשות ניתוח למרות פיקוח נפש?!

השיב לו ה'חזון איש': את התשובה היא אמרתי לך קודם תפילת מנחה, והתשובה הנוכחית - היא לאחר תפילת מנחה. תפילת מנחה משנה תשובות!'

ר' נחמיה ההמום לא ידע את נפשו, ומיהר לירושלים. הגיע לבית החולים בריצה, והרופאים נדהמו מהסיכון אותו הוא לוקח על עצמו, אך כיבדו את תשובת ה'חזון איש' שכבר היה מפורסם כחכימא דיהודאי. האשה נותרה מאושפזת בבית החולים, אך לחדר הניתוח לא הוכנסה, וכך ניצלה!

יומיים אחר כך, התברר כי באותו יום שרר זיהום מסוכן בחדר הניתוח, וכל מי שביקר בו - מצבו הרפואי הסתבר ללא הכר. ואילו האשה שנותרה מחוץ לחדר הניתוח הבריאה והאריכה ימים עד גיל 88 שנים, ואת הסיפור סיפרו תשעת(!!!) ילדיה בימי השבעה על אביהם, להגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מפיו שמענו את הסיפור.

וללמדנו בא: התפילה היא כח עצום, כח שלא נוכל לשער ולתארו. לפעמים המציאות נראית כחד משמעית לכיוון מסוים, כביכול לא ניתן לעשות דבר. הכל נכון עד תפילת מנחה - שיכולה לחולל מהפך וליצור ניסים!

הבה נפעיל את כח התפילה, ננצל אותו במלוא העוצמה. לתפילה אחת יש כח לחולל שינויים כבירים, להפוך עולמות. הבה נשתמש בכח התפילה, נזעק לה' בכל כוחנו ובכוונה עמוקה, ואז התפילה תחולל עבורנו ניסים ונפלאות, ותוביל את חיינו על מי מנוחות!

לשליחת תגובות לכתוב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי:
במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

כאשר לוקחים הלוואה בריבית בהיתר עיסקא, המשמעות שהלוואה הופכת להשקעה הנושאת רווחים חלק עבור הנותן וחלק עבור המקבל. ויש לדון כאשר המקבל נפטר האם ההיתר עיסקא ממשיך בתוקפו אצל היורשים?

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

בעניין חיוב היורשים בריבית בהלוואות בנקאיות שנלקחו בהיתר עיסקא

הרוויח ורק אם ישבע יפטר והשבועה היא כמו פירעון, ודעתו שזה לא נחשב ריבית כיון שבאפשרותו להפטר על ידי שבועה, ממילא לגבי היתומים כיון שהאב לא נשבע בפועל לא נפטר מסכום ההתפשרות ולא שייך לטעון שמא לא הרוויח. הבגדי ישע (סי' מ"ז) נחלק על טור האבן וכתב שמעולם לא שמענו שבת דין גובים מיורשים כשטוענים שאביהם לא הרויח, ועל עיקר יסוד דבריו השיב שאין התחייבות בסכום ההתפשרות רק אם הרוויח נותן למלווה מחלק הרווחים כפי האחוזים שסיכמו, והשבועה היא לברר שלא היה רווח, וממילא אצל היורשים יכולים לטעון שמא לא הרויח, והוא כ"ז בפתחי תשובה חו"מ (סי' ק"ח סק"ד).

היצא למעשה:

במציאות של ימינו מי שלקח משכנתא מהבנק ומת, הבנק גובה כל החוב עם הריבית, אך בכל משכנתא מחויבים לעשות ביטוח חיים באופן שהבנק לא גובה מהיורשים אלא מהחברת ביטוח. אבל בהלוואות בנקאיות לפי דעת הבגדי ישע יוצא שאי אפשר לגבות את הריבית מהיתומים.

היתר עיסקא - חכמת אדם

אך העירוני שבזמננו יש היתר עיסקא שכתוב שבאופן שמשלמים תשלומים מזמן לזמן הרי בכל זמן תשלום נגמרת העיסקא, ואם ממשיך המקבל להחזיק את הכסף מתחיל עיסקא מחדש, וזה ע"פ החכמת אדם (כלל קמ"ג) וכתב שבכל חודש אם לא נשבע שלא הרויח הרי זה כהודאה שהרויח. ובהרבה בנקים הוסיפו סעיף זה בהיתר עיסקא, ונקרא "היתר עיסקא חכמת אדם" ממילא יוצא שכל מה שנתווסף בחיי האב כבר הוסכם על פי האב שהיו רווחים ואין בזה צד לפטור את היורשים.

מעשה נשוב לדברי הגמרא בחוב של יתומים בהיתר עיסקא אם היורשים רוצים להמשיך את העיסקא ולהרויח ודאי שאין סיבה לפרוע את החוב כיון שהאב נשבע באחוזים שמשלמים, כי זה רק ממה שיש רווחים, ואם מעוניינים להפסיק את העסקא באמת אינם מחויבים להמשיך להעלות רווחים וימתין המלווה עם מעותיו עד שיגדלו

גביית חוב של ריבית מיתומים

הנה בגמרא ערכין (דף כב.) מבואר שאין גובים חוב מנכסי יתומים קטנים עד שיגדלו, אבל חוב שיש בו ריבית ממהרים לגבותו בעודם קטנים כדי שלא יעלה ריבית עד שיגדלו, והגמרא שואלת הרי אסור לשלם ריבית ומיישבת שמדובר בגוי שהלווה בריבית ומציית לדיני ישראל אך בכל זאת לא נמנע מליטול ריבית.

ויש לשאול למה לא העמידה הגמרא בחוב שעל פי היתר עיסקא, שממהרים לפרעו כדי שלא יתרבה, תחילה נבאר אם ההסכם של ה"היתר עיסקא" ממשיך אצל היתומים, ומצאנו לאר"י הקדוש שכתב לבית יוסף (באבקות רוכל סי' קל"ו) לדון אם היתומים חייבים באונס בכספי העיסקא ואם חולקים ברווחים, והבית יוסף השיבו שההיתר עיסקא בתוקף גם אצל היתומים כמבואר בב"ב (ע:): בשטר כ"ס היוצא על היתומים שחייבים באונס, ומש"כ הרמב"ם (סוף פ"ה משותפין) שמתעסק שמת בטל העסק אף אם קבעו לזמן ידוע, אין הכוונה שמתבטל מאליו אלא שאם המלווה רוצה לבטל את העסק ולחלוק, הרשות בידו, כיון שלא נתחייב ליתומים, אבל מן הסתם ההסכם ממשיך בתקפו בכל התנאים לגבי הפסד והרווח.

עתה נבאר דעות האחרונים האם היורשים מחויבים לשלם את האחוזים שעלו בחיי האב או שיכולים לטעון שמא האב לא הרויח, החתם סופר (בחו"מ סי' קל"ו) כתב בפשיטות שטוענים עבור היתומים שמא לא היה רווח, ונראה שדבריו כשנתנו כסף להשקעה לקנות בו סחורות להרויח ובה כיון שמעוט המצוי שאין רווח טוענים שלא היו רווחים.

דעת טור האבן

בשו"ת טור האבן (סי' מ"ה) להגאון רבי אליעזר אויערבך זצ"ל כתב שהמנהג בכל בתי דינים שגובים את הריבית מהיתומים ולא חוששים שמא לא הרויח אביהם, וכתב לחדש ביסוד ההיתר עיסקא הנהוג שקובעים אחוזים קבועים ולא מחשבים כמה הרוויחו בפועל, אלא אם הרויח כשיעור זה או יותר ודאי מגיע לנותן את האחוזים שנקבעו ומתפשר עם המקבל שבמקום לדקדק בהוצאות והכנסות לעמוד על שיעור הרווח בדיוק, מוכן לטול כמה שקבע אף אם הרווח היה יותר, ואם היה פחות רווחים או שלא הרויח כלל ישבע שבועה חמורה ויפטר מהרווח, וזה נקרא בלשון הפוסקים "התפשרות", ומחדש בעל טור האבן שהכוונה שמתחייב את הסכום גם אם לא

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות ביממה

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

חדש
הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • אידיש
שלוחה 2/3

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה
שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפנתח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

השותה מים ביום חם כדי לצנן גופו, האם יברך 'שהכל'?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנתו ב'מהדורת דרשו'

'מי סודה' האם נחשב כמים או כשאר משקים לענין ברכה? והשותה מים ביום חם לאגור נוזלים בגופו, האם נחשב שותה לצמא?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

השותה מים ביום חם כדי לצנן גופו, האם יברך 'שהכל'?

אופן נוסף יש באדם ששותה לא לצמא כלל, ויש שהחשיבו זאת לשותה לצמא, והוא במקרה של יום חם שאדם שתה כדי להרוות את צמאונו, והביאו בפניו מים קרים ורצה לשתות עוד רק כדי לצנן גופו, האם נחשב לצמא?

דעת בעל הא"א מבוטשאטש (ברכת אברהם עמ' ה) שספק אם צריך לברך, ועל כן יברך על דבר אחר לפוטרו. אך בשו"ת פעולת צדיק (ח"א סי' פב) הביא בשם הפרי חדש (כת"י) שיש לברך, כיון שגם זה נחשב הנאה. וכן הורה הגר"נ קרליץ (שלמי תודה הל' ברכות, עמ' יח) במי ששותה מים חמים כדי להחם עצמו. מאידך דעת הגרא"ל שטיינמן (שלמי תודה שם) שלא יברך.

והשותה מים כדי למנוע כאב ראש, הורה הגר"ח קניבסקי (שאלת רב עמ' רפ) שאם אינו נהנה מעצם השתייה לא יברך.

ומרצה שמרגיש יובש בפה בזמן הרצאתו ושותה קצת מים להרטיב את פיו, הורה הגר"ש אלישיב (נשמת אברהם מהדו"ב ס"ק א-1) שלא יברך, כיון שאינו שותה לצמא, והוא כשותה מים לאחר נטילת תרופה [שמבואר דינו בביאורים ומוספים הע' 28]

השותה מים ביום חם לאגור נוזלים בגופו, האם יברך שהכל?

אין מברכים על מים ברכת 'שהכל', אלא כשותה מים לצמא, כך פסק השו"ע בהלכות ברכות (סימן רד סעיף ז). וביאר המשנ"ב (ס"ק ז) שנראה שלא דוקא לצמא ממש, אלא בסתמא כל שהחייך נהנה מהמים מסתמא הוא צמא קצת וצריך לברכה, שאם לא היה צמא כלל לא היה החייך נהנה ממנו.

ומי שאינו צמא כעת ושותה מים כדי שלא יצמא אחר כך, כתב הא"א (בוטשאטש, מהדו"ת) שיתכן שצריך לברך, שזהו בכלל "לצמאו", שהרי סיבת השתייה היא כדי שלא יצמא אחר כך, אך בדעת תורה (כאן) כתב שמסקנת הא"א בכתביו שאין לברך אלא כשהוא כבר צמא. וכן דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש ח"א פל"ו אות יח) והגר"נ קרליץ (חוט שני רבית עמ' קלו, ברכות עמ' קצד) שהשותה מים בערב תענית כדי להרבות נוזלים בגוף ובשעת שתייתו אינו נהנה כלל, אינו מברך, ורק אם מרגיש קצת הנאה בפיו, כגון בארץ ישראל שהמים חמים לפני צום יום הכפורים או צום תשעה באב, דעת הגר"נ קרליץ (שם) שצריך לברך. מאידך בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' מב וח"י סי' מב ס"ק יב) כתב שדעתו נוטה שהשותה על מנת שלא יצמא אחר כך צריך לברך, כא"א שלפנינו, וכן הורה הגר"ש וואזנר למעשה (שערי הברכה פ"ח הע' עז) שהשותה לפני צום מברך משום שהוא לצורך הצימאון של אחר כך, והוסיף שכן נוהגים העולם.

ואדם השותה מים על פי עצת הרופאים לשתות הרבה בכל יום, או לפני בדיקה רפואית, הורה הגר"נ קרליץ (חוט שני ברכות עמ' קצד) שאם אינו צמא ואינו מרגיש הנאה כלל, לא יברך. ובשו"ת שבט הלוי (ח"י שם) כתב שאף שלכאורה אינו מברך, מ"מ לפי מה שכתב במשנ"ב שכשיש הנאת החייך מסתמא הוא צמא קצת וצריך לברך, אולי גם בזה יכול לברך, וצריך עיון למעשה.

'מי סודה' האם נחשב כמים או כשאר משקים לענין ברכה?

כתב המשנ"ב (סימן רד ס"ק מב), שדוקא בשותה מים אם לא שותה לצמא לא יברך שהכל, כיון שאין החייך נהנה מהמים אם לא שותה לצמא, אבל כשותה שאר משקים אף אם אינו שותה לצמא מברך 'שהכל', כי החייך נהנה מטעם המשקה.

שאלה מענינת יוצאת מהלכה זו, מה הדין במשקה של 'מי סודה' שהוא מים מוגזים בלא טעם נוסף, האם נחשבים כמים לענין ברכה, ואם אינו צמא אין מברך על שתייתו, או שנחשב שיש להם טעם נוסף ומברכים עליהם שהכל גם בלא שותה לצמא?

דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני רבית עמ' קלו, ברכות עמ' קצד) שאין כל בני אדם ואין כל העינים שווים בזה, והמרגיש בשתייתם נעימות נחשב שנהנה מן המים, ואין צריך דוקא טעם עצמי כמו סוכר וכדו', ויברך ברכת הנהנין אף כשותה שלא לצמא. וכן הורה הגר"ש וואזנר (שערי הברכה פ"ח הע' עה) שצריך לברך עליהם מפני טעם החמיצות שמרגיש. מאידך, דעת הגרא"ל שטיינמן (שלמי תודה הל' ברכות עמ' יז) והגר"ח פ"י שיינברג (חידושי בתרא) שמי סודה דינם כמים לענין זה, כיון שהם מים בעלמא ואין הנאה לחייך מתוספת הגז שיש בהם.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל:
bdirshu@neto.net.il

וגם לא עלתה על ליבם. ה"י (הוסיף על כך ת"ח אחד, ומדוע בלעם לא העמיד את בלעם על טעותו, מדוע לא אמר לו - אסור להם לריב איתך... כי רצה להרוויח את הכסף והכבוד...).

וכך כתב הגר"ש הירשער שליט"א בספרו, סיפר לי מחותני הר"ר יצחק ווייס ש"ב דאנטווערפען, ששמע מהגה"צ רבי משה האגער ראש ישיבת סערט ויזניץ זצ"ל, שפעם אחת נכנס אל הגה"ק החזון איש זי"ע, ומצאו שרוי ברוגז, שאל אותו מה קרה, אבל מרן החזון איש לא רצה להשיב לו, ורק לאחר ששאלו בשנית והפציר בו, אולי אוכל לעזור, נאות מרן החזון איש לספר כדלהלן, בשבת שעברה עלינו לטובה, ישבתי במרפסת הבית ועסקתי בתורה, לפתע פרח עוף מעלי ולכלך את הקאפלוטש (כובע עליון) שעל ראשי בצואה, משעמדתי ללכת לביהכ"ס לתפילת מנחה, החילותי לחשב - במה אכסה ראשי בעת התפילה, שהרי כובע זה מטונף הוא, ואסור לנקותו בשבת, שמא תאמר, אלבש את הכובע של ימות החול, הרי שבת היום ואין ללבוש בו בגדי חול, מאידך, להתפלל בלי שום כובע עליון גם כן אינו נכון מחמת כבוד התפילה, בלית ברירה, התעטפתי ב'טלית' וכך נכנסתי להתפלל.

והנה, באותה שעה התפלל עמנו רב אחד, שראה את הדבר המשונה הלו, והירהר בלבו, בוודאי יש לו ל'חזון איש' איזה ענין בזה, לכן בבואו לביתו אחר התפילה חקר ועיין בכמה וכמה ספרים, עד שמצא (לפי דעתו) מקור למנהג הזה, ואחר השבת שלח אלי מכתב עם 'מראה מקומות' בו ביאר את מקור הדבר ללבוש טלית במנחה של שבת, והעלה בסוף דבריו, אקווה שכיוונתי לדעתו הגדלה של החזון איש.

סיים מרן החזון איש בכאב ואמר בחריפות, **מדוע לא שאל אותי, הרי הייתי משיב לו את הטעם האמיתי, אבל כעת, שהחליט מעצמו מה שהחליט, לא לדעתי כיוון, אלא לדעתו של העוף המלכלך...**

(באר הפרשה, בלק תשע"ח)

ומתוך הבלבול יפול לגמרי כדאיתא בזה"ק (ח"ג קצד. רפא:) שב' האותיות האחרונות של שם בלע"ם ובל"ק עולה לתיבת עמל"ק, שמתוך ה'בלבול' יביאו את היהודי לבחינת עמלק - לקררו לגמרי מאמונתו.

ויתבונן במעשה דפרשתו - הנה בלק ועמו נבהלים כהוגן מבני ישראל העומדים בסמוך לגבולם, והם קוראים לבלעם שיבוא לקללם פעם אחת ושתיים - שרים רבים ונכבדים, וכל טצדקי עשה בלק בהלוך ושוב בכדי להורג את ישראל כיון שחשש מהם 'עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה', אבל באמת כל זה לא היה אלא פחד שווא שאין בו ממש, שהרי בני ישראל נצטוו מזה עידן ועידנים שלא להלחם עמהם - 'אל תצר את מואב'... ובני ישראל לא חשבו עליו כלל, והוא כבר הפך עולמות, והכל בטעות גמורה - כיו"ב נדמים אנו בשעה שאנו מדמים כי פלוני רוצה להרע לנו, ומשנהו רוצה להזיק לנו וכיו"ב רבות מ'דמיונות' הגוזלים מאתנו את שלוות הנפש, ומפריעים לנו מלישון בלילה על משכבנו, אף מוציאים אנו על כן ממון רב, והרי אין כאן אלא דמיון בעלמא - על סמך אלו דמיונות וראיות הוכחת שפלוני בא להזיקך...

ובכן במקרים רבים 'בניין' המריבה והמחלוקת נבנה על 'יסודות' של טעות גמורה ודמיון פורח, אך השטן אינו מוותר על ההזדמנות שנקרתה לפתחו ואינו נותן מנוח וזמן לחשוב על הטעות ולעצור את המחלוקת, וכך מתגוללים רבים מאחינו בני ישראל בצרות וייסורים של המריבות ופירות ביאושיהם מחמת איזה טעות שווא בתחילת הריב. פלוני כועס על רעהו שלא הזמין אותו לנישואי בנו, ובאמת הלה לא התכוון לכך כלל, רק אירעה טעות ברשימותיו או עיכוב במשלוח הזמנה, והנפגע כבר נכנס לריב ומדנים, וזה משיב לו כגמולו על פי תילי תילים של השערות שמבין מדוע משנהו כועס עליו. והשטן לא מניח להם. וכך בונים אנשים תילי תילים של מריבות, הם וב"ב וכל הנלוים עליהם על דברים שלא היו ולא נבראו

היהודים בסביבה, מששמעו כך - ברחו אף הם, וליהודים היתה הרווחה...

מספר רבי שפטיה: בראותי זאת, נדהמתי אל ליבי. היה זה בבחינת מחזה שלא יאמן. מורי ורבי, שבמשך כל שעות היממה לא פסק מללמוד, ואשר היה ידוע לאיש טהור וקדוש, ואף חלש במזגו ובטבעו, והנה כשהוא רואה את בזיון הספרים, הופך ליבו להיות לב-ארי, ולא רק ליבו אלא גם אגרופיו...

אז הבנתי את גבורתם של החשמונאים-הגיבורים, שהיו קשישים בגילם, והצליחו להתגבר על היוונים, עם כל הכוחי ועוצם ידי' שלהם. כאשר אש היהדות בוערת בעצמותיך כתנור, כמו שהיה אצל מורי-ורבי, הכל אפשרי, כאשר השי"ת שולח גם את עזרו ממעל!

רבי שפטיה הוסיף שכאשר שאל פעם את רבי ברוך-בער מאין לקח את העוז והאומץ לעשות את מה שעשה, השיב: 'מחידושי התורה שלמדתי בישיבת וולוז'ין, אצל הגאון רבי חיים הלוי'...

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

והתכוננו לערוך פוגרום. הם נכנסו, העמידו את כל בני הבית בשורה, ואיימו עליהם שלא לזוז.

בינתיים, חיפשו כסף וזהב ותכשיטים לשדוד, והכל שתקו ונאלמו דום. דממת מוות היתה שם. בשלב מסוים, משלא מצאו מאומה, התעורר חשד בקרבם אולי בעל הבית מסתיר את כספו וזהבו בתוך הספרים, או מאחוריהם.

הם החלו להוציא את הספרים ממקומם, בבזיון רב, ואף קרעו והשליכו ארצה, כשהם מנסים לבדוק האם מוסתר שם כסף.

מרן רבי ברוך-בער עמד אף הוא ליד הקיר כהוראת השודדים. אבל, בראותו את ביזוי ספרי הקודש, לא יכול היה להבליג. להפתעת כל בני המשפחה שחששו לגורלם, הוא החל להזדעק בקולי-קולות, ואף הלם בראשי הפורעים באגרופים, ובמקלות שמצא בחדר - - -

הוא היה כל-כך נרעש עד שהיכה בראשם כגיבור מלחמה, והרשעים החלו לברוח בקולי-קולות, ופתחו בצווחות נוראיות לעבר חבריהם 'רוצו, רוצו'... כל הפורעים שהיו באותו רחוב, ופרצו אף הם לבתי

בתחילה חשבנו להקים בנין עבור מאה וחמשים תלמידים, על פני חצי מהשטח העומד לרשות הישיבה כיום. אבל היתה התנגדות מהשכנים, ונוצרו מניעות רבות. התאזרנו בסבלנות, פיצנו את התושבים שגרו באזור בדמי מפתח ואת בעלי החניות והמפעלים שהיו מסביב. אט אט, הסירו כולם את התנגדותם, והבניין החדש קם ונבנה באותן אבנים של הבניין הישן.

תורתו של רבנו חיים בן עטר מכרזת עליו בכל העולם כולו. בכל מקום ובכל עדה לומדים בספריו הקדושים. בכל בתי החסידים לומדים בכל יום שישי ובשבת את פרוש ה"אור החיים" הקדוש. ומאחר ותורתו מכרזת עליו, זכאי הוא לנסים ולנפלאות שנעשים בכח למוד תורתו, וכן בזכות הסיוע והתמיכה בישיבה ובמוסדותיה, שהוקמו לזכרו וקרויים על שמו. הדבר ברור כשמש בצהרים - אדם המתחבר לאור העליון הזה, רואה ישועות גדולות. אברכים, בעלי בתים ואנשי עסקים רואים ישועות גדולות עד מאד. אנשים שבורים ורצוצים עלו מעלה, וגורלם התהפך לטובה.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'משכני אחריו')

והם מתו במקום.

"גם אני הייתי אמור לשבר את המצבה יחד איתם", סיפר הערבי, "אבל אמרתי כי אינני מוכן לעשות זאת, ונמלטתי על נפשי, וכך נותרתי בחיים!"

אי זה בית אשר תבנו לי

הגאון הקדוש רבי גרשון מקיטוב זצ"ל, גיסו של ה"בעל שם טוב" הקדוש, שעלה לארץ ישראל, שאל את ה"אור החיים" הקדוש, מדוע הוא מדבר עם אנשים שאינם יראי שמים. השיב לו רבנו חיים בן עטר: "מה אעשה, כך היא דרכי לקרב את הרחוקים!"

זו היתה דרכו של ה"אור החיים" הקדוש אשר קרב רחוקים והחזירם לצור מחצבתם, וזו היא דרכם של מוסדות הישיבה הקרויה על שמו של ה"אור החיים" הקדוש.

ה"אור החיים" הקדוש כתב במפורש במכתביו, כי כל אלו שימשיכו ויתמכו בישיבתו, הוא ימשיך עליהם בתפילתו, הן בחיותו והן לאחר שילך לעולם שכולו טוב. ואכן, כל מי שסייע ביד ה"אור החיים" הקדוש ראה פלאות.

כך אירע גם בהקמת ישיבתנו הקרויה על שמו. אנו לא עשינו מאומה, רק הושטנו את היד, והצדיק פעל עבורנו.

המשך מעמוד 19 | הגאון ר' שמואל ברוך גנוט שליט"א

אישית, ורואה בחוש את התנהגותו של רבו ומורו, מקבל מושגים שיש בהם ממש בתורה ובאהבתה, במתיקותה, בשקיעות מופלאה בה, ובכך ש"טוב לי תורת פיך מאלפי זהב". כך בפשטות, בחינניות.

סיפורים ועובדות רבות סופרו ויסופרו. תורתו - הלא כתובה היא עלי ספריו הגדולים וכרכיהם הרבים. אך זכרו, משנתו ורוח חייו - תחקק לעד בקרב אלפי תלמידיו, שאינם מצליחים להתנתק מדמות הנפילים המיוחדת הזאת.

אכן כן. אם הפראק השחור יגרום לו, אולי ואולי, לאיסורי שבת, אז לובשים "פראק" בהיר יותר. מה הבעיה!?

"כשבחורים קמים לפני, כשאני נכנס לישיבה, אני מרגיש כמו שעומדים לפני ספר תורה פסול. אין לי מזה שום כבוד", אמר לי פעם בשעה שהיתה כשרה לך, "אבל אל תחשוב אפילו לרגע שאני עניו. תנסה רק לנסות ולפרוך לי "שטיקל תורה" שכבר הדפסת בספרי, ותראה כמה אני אוהב כבוד..."

כבוד? כן. השאלה היא מהו כבוד. וכל בחור בישיבה, שרואה דוגמה

המשך מעמוד 20 | הרה"ג ר' ישראל דחבש

והבחור הזה שמלכתחילה היה מתעניין יותר הלך והעפיל מעלה מעלה.

אחרי תקופה הוא נכנס לישיבה. שיבצתי אותו בישיבה בבאר יעקב והוא הלך מחיל אל חיל, עד שהפך לאברך בן תורה שמנהל משפחה חרדית לכל דבר, יהודי ירא שמים ומדקדק במצוות. בן פורת יוסף. איזו נחת היתה לי כששמעתי שהוא רוצה להצטרף ללמוד בכלל חשוב כל כך, כמובן שהמלצתי עליו בחום.

עכשיו תגיד לי אתה, אם לא הפעילות הזאת של ארגון 'אחינו' שמימן את הכל והפעיל את המדרשייה. איפה הבחור הזה היה יום? אני בספק גדול אם הוא היה מגיע לכולל של אחי ברכסים...

כמה פעמים למדרשייה שלנו, התעניין קצת ביהדות והצוות שם זיהה שיש פוטנציאל להתקרבות רצינית מצדו לחיי תורה ומצוות. אני התחלתי לבדוק את העניין מקרוב, והתברר לי שהוא מצדו מאוד מאוד רוצה להתקרב, אבל יש לו חבר נפש שלא כל כך בעניין, ובלי החבר שלו הוא לא יכול לזוז...

השקעתי בהם הרבה מאוד מאמץ. ארגנתי במיוחד עבורם ערב של חיזוק והתחברות ליהדות, כשאת שניהם מינתי כמנהלים של האירוע... הפעלתי הרבה מאוד השפעה וב"ה זה עזר מאוד. החבר הפחות מתעניין התחיל גם הוא להתעניין, הם עשו יחד את הצעדים הראשונים של ההתקרבות ליהדות, ובהמשך נפרדה דרכם

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ איזו פת ראוי לאכול בסעודת שבת?
- ◆ האם איסור 'תחומין' הוא מדאורייתא?
- ◆ על פי מי נקבע 'תחומי' של חפץ מושכר?

מהלכות 'עירוב חצרות'

• 'עירוב חצרות' שנעשה כהלכתו, ולאחר מכן נוצר ספק האם חל - כיון שיש לעירוב 'חזקת כשרות', הריהו כשר. אולם, עירוב שיש ספק אם בכלל נעשה כהלכתו - לדעת השולחן ערוך, הריהו פסול.

• העושים עירוב חצרות בכל ערב שבת, כך שאינם זקוקים לפת העירוב עבור השבתות הבאות - מכיון שקיימו בפת זו מצוה של עירוב חצרות, ראוי שיקיימו בה מצוה נוספת ויאכלו בסעודת שבת.

• את הפת של עירוב חצרות, יש להניח במקום שניתן לקחתה ממנו בשבת. ואם הפת מונחת במקום נעול שהמפתח אליו אבד לפני תחילת 'בין השמשות' - אין העירוב חל.

מהלכות 'תחומין'

• חכמינו ז"ל אסרו על האדם להתרחק בשבת יותר מאלפי אמה מהמקום בו שהה ב'בין השמשות' שבכניסת השבת, ואיסור זה נקרא 'תחומין'. ויש אומרים שהתרחקות של שנים עשר 'מיל' אסורה מדאורייתא ואם עבר ויצא חוץ לתחום - רשאי ללכת ארבע אמות נוספות בלבד. וארבע אמות אלו - יש אומרים שהן לכיוון אחד בלבד, על פי בחירתו, ורשאי ללכת גם לקו האלכסון של ארבע על ארבע אמות המקביל לקו שבו בחר. ויש אומרים שארבע האמות נמדדות לכל כיוון ממקום עמידתו, דהיינו שרשאי ללכת בכל השטח של שמונה על שמונה האמות המקיף אותו כאשר הוא במרכזו.

• איסור תחומין אסור גם ביום טוב, אלא שנחלקו הפוסקים לפי הדעה שתחום שנים עשר מיל אסור בשבת מדאורייתא, האם גם ביום טוב איסורו מדאורייתא.
• בנוסף על איסור תחומין לאדם עצמו, אסור גם להוציא כל

חפץ שברשותו, בין אם הוא שייך לו, ובין אם הוא מושכר או מושאל לו, אל מחוץ לתחומו של האדם.

• מי שנצרך לצאת בשבת ממקומו לצורך מצוה, ואינו יודע אם המקום שאליו צריך להגיע הוא מעבר לתחום של אלפיים אמה - רשאי למדוד את אלפיים האמות בפסיעותיו.

קביעת 'תחומי' חפצים על פי אנשים שונים

• חפץ השייך בשותפות למספר אנשים, או שמספר אנשים שכרוהו או שאלוהו בשותפות - מותר לטלטלו בשבת רק בשטח הכלול ב'תחומים' של כל השותפים.

• שותפים במאכל או במשקה, ובכל דבר שניתן לחלקו בשבת, אשר חילקו את שותפותם בשבת - תחומו של כל אחד מהחלקים נקבע על פי תחומו של השותף שקיבלו.

• בהמה שנמסרה לרועה - נקבע תחומה על פי תחומו של הרועה, ולא על פי תחומו של בעליה; ואף אם מדובר ברועה גוי. ואם נמסרה בשבת עצמה, ויש מספר רועים בעיר, נחלקו ראשונים בדינה.

• בהמה שנמסרה לאחריותם של שני רועים במקביל, תחומה נקבע על פי תחום בעליה, כיון שבאופן זה אין רצונו להעביר את הבהמה לרשות הרועים במידה כזו שתחומה ייקבע על פי תחומם.

• השואל חפץ מחבירו לשבת, תחומו של החפץ נקבע על פי תחומו של השואל. ודין זה הוא אף במקרה שהשואל לקח את החפץ מהמשאיל בשבת, ובלבד שנדברו ביניהם על כך לפני כניסת השבת.

• אשה שלוותה משכנתה ביום טוב מצרך כלשהו להשלמת תבשיל - אם מדובר במצרך המשמעותי להשלמת התבשיל, תחומו של התבשיל נקבע גם על פי תחומה של השכנה.